

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ι΄

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 29 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1913

ΑΡΙΘΜΟΣ 497

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΘΗΝΑΙΪΚΟΣ ΤΥΠΟΣ γιά τὸ περασμένο φύλλο τοῦ
«Νουμά».

Σ. ΑΛΙΜΠΕΡΤΗΣ. Λ. Μαβίλης.

ΒΡΟΥΤΟΣ. Τιμὴ καὶ ἀνάθεμα.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα (τέλος).

ΑΡΓ. ΚΟΡΑΚΑΣ. Στὸ Μαβίλη.

Α. ΜΑΒΙΑΗΣ. «Χωρὶς τίτλο» — Ὁ Μαλλιαρὸς (ἀνέκδοτο)

Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. Στὴν ποίηση τοῦ Μαβίλη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ τοῦ 1912.

ΨΥΧΑΡΗΣ. Ψυχῆς καὶ Βενιζέλος.

ΨΥΧΑΡΗΣ ΚΑΙ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Παρίσι, Τρίτη, 17 τοῦ Χριστοῦ, 1912.

Ἀγαπητέ μου Νουμά,

Τὸ εἶδαμε καὶ τὸ βλέπουμε κάθε μέρα· ὁ Βενιζέλος εἶναι μεγάλος ἄθρῳπος. Εἶχα βιάση νὰ τὸ πῶ, ἐπειδὴ ἔμεις ἀπὸ προσωπικὰ δὲν ξέρουμε.

Τώρα ποὺ πέρασε ὁ Βενιζέλος ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἔτρεξα καὶ τοῦ ἀφῆσα μιὰ κάρτα τῆς βίζιτας μὲ τὰκδλουθα δυὸ λόγια·

«Σήμερα οἱ Ἕλληνες ἔχουνε τὸ χρέος νὰ εἶναι ὅλοι μαζί σας. Βέβαια, ὅσα κάματε πέρσι ἐναντίο μας, ἐσεῖς νὰ τὰ ξεχάσετε δὲν ταιριάζει. Ἐμεῖς ὅμως πρέπει.

Δικός σας·

Τρεῖς μέρες κατόπι ἔλαβα σ' ἓναν πλῆκο τὴν κάρτα τοῦ Βενιζέλου.

Καὶ τοῦ ἐφκουμεῖ καλὴ πατρίδα.

ὁ φίλος σου
ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ

(Ἀνέκδοτο)

Μάλαμα ἐφέγγαν τὰ μαλλιά σου κλήθια,
᾿Ω Ἀπόλλωνα, σὸν ἔψαλλαν οἱ Μοῦσες
Γύρω σου καὶ γυμνὸς σὸν τὴν Ἀλήθεια
Οἱ Χάριτες χορεύανε μαλλούσες.
Καί, ᾿Ομηρε ἐσύ, τὰ μαλλιαρὰ τὰ στήθια
Τῶν παλαιῶν παλληκαριῶν ὕμνουσες,
Ποῦ μέσα στὰ χρυσὰ Σου παραμύθια
Φιλοῦσαν καὶ θεὸς γλυκογελοῦσες.
Στοῦ πόθου ἢ στῆς μαλιᾶς τὸ πάλεμα ὅσα
Δόξα ἐρωτιᾶς χαρίζουν ἢ θανάτου·
Πιὸ λαμπρὰ ὄνειροῦφαίνεται καὶ ἄλλα τόσα
᾿Ο Μαλλιαρὸς, — ποῦ, ἀν πέσαν τὰ μαλλιά του,
Μὰ ἀπ' τὸ τραγοῦδι ἐμάλλιασέ του ἡ γλώσσα
Καὶ ἀπ' τὴν ἀγάπη ἐμάλλιασε ἡ καρδιά του.

Α. ΜΑΒΙΑΗΣ

ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΜΑ

Δόξα καὶ τιμὴ στὸν Ἑλληνικὸ στρατὸ καὶ στὸ ναυτικὸ γιὰ τίς νίκες καὶ τίς ἐπιτυχίες τους! Ἐπλήθθηκε ἡ ἀτιμία τοῦ 1897!

Ἀνάθεμα καὶ καταφρόνια στὴν παιδιᾶτικὴ ἀπρονοησία, στὴν κοντόφθαλμὴ διπλωματία, στὴν ὑποχωρητικὴ ὀλιγάρχεια τῶν ἀνιστόρητων Ἑλλαδικῶν πολιτικῶν!

Δυὸ πολιτικὰ προγράμματα εἶχαν μπρὸς τους γιὰ νὰ διαλέξουν, προγράμματα βασιμμένα τὸ καθένα σὲ κάποια διανοητικότητα, διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Ἡ μιὰ πολιτικὴ, Ἑλλαδική, κρατικὴ. Ἡ ἄλλη, Πανελλήνια, ἐθνικὴ.

Ἡ πρώτη ἀνταποκρίνεται στὴν ἐννοία καὶ στὴν ἰδανικὴ ἀντιληψη τοῦ Κράτους. Ἡ ἄλλη στὴν ἐννοία καὶ στὰ ἰδανικὰ τοῦ Ἔθνους.

Ἡ μιὰ, παίρνοντας ἀρχὴ καὶ ἀφετηρία τὸν πυρῆνα τῆς μικρῆς Ἑλλάδας. Ἡ ἄλλη, τὴν ψυχὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Κάθε ὄργανισμός, πολιτικὸς, κοινωνικὸς ἢ ψυχικὸς, ὅπως θέλεις πῆς τον, γίγεται

κέντρο πού γύρω του μορφώνονται ιδέες και συγκεντρώνεται, τι μπορεί το κέντρο να τραβήξει περισσότερο.

‘Η μιὰ ἐπίστευε καὶ φώναζε, νὰ μεγαλώσει ὅπως ἔπως ἡ Ἑλλάδα. Ἡ ἄλλη ἔλεγε· νὰ ζήσει καὶ νὰ προκόψει τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ νὰ συγκυβερνήσει μὲ τὸν Τούρκο στὴν Ἀνατολή, παίρνοντας ἀγάλη ἀγάλη τὴ θέση τοῦ Τούρκου γιὰ νὰ γίνει ξανά τὸ θάμα τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας.

‘Η μιὰ θέλει τὴν Ἑλλάδα Βέλγιο νοικοκυρεμένο μὲ 5 ἑκατομύρια. Ἡ ἄλλη θέλει τὰ 10 ἑκατομύρια Ρωμιοὶ νὰ κυριαρχοῦν στὴν Ἀνατολή καὶ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸ Ἑλλαδικὸ βασίλειο ὅσο δὲν κἀνε, καὶ αὐτὸ τὴν πολιτικὴ πού χρειάζεται γι’ αὐτὸ τὸ σκοπὸ καὶ μόνο.

‘Όσοι ὑποστηρίζουν τὴν πολιτικὴ τοῦ Κράτους ὀνομάζουν τὸν ἑαυτὸ τους θετικιστὴ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς λὲν ὀνειροπόλους καὶ ἰδεολόγους. Αὐτοὶ ὅμως οἱ ἄλλοι ἀποκρίνονται πῶς καὶ οἱ ἰδέες εἶναι πραγματικότητα καὶ πῶς κάποιος πλατύτερος θετικισμὸς πρέπει νὰ τις περιλαβαίνει καὶ αὐτὲς καὶ νὰ τις λογαριάζει, ἀφοῦ εἶναι δύναμη ἀλογάριαστη οἱ ἰδέες, καὶ ἀφοῦ ἰδέες χρησιμεύουν πάντα γιὰ βάση κάθε θετικισμοῦ, ὅπως καὶ κάθε φιλοσοφίας, ὅπως καὶ κάθε πολιτικοῦ προγράμματος.

‘Όσοι ὑποστηρίζουν τὴν πολιτικὴ τοῦ ἔθνους ὀνομάζουν τοὺς ἄλλους ἀφιλοσόφητους καὶ ἀνιστόρητους καὶ τρομαχτικὰ ρηχούς.

Ποῦ εἶναι ἡ ἀλήθεια; Δὲν τὸ ξέρω. Ἴσως νὰ βρίσκεται καὶ στὶς δυὸ πολιτικὲς καὶ στὰ δυὸ προγράμματα καὶ στὶς δυὸ ἰδεολογίες. Μὰ ἄς μὴ μᾶς στενοχωρεῖ πολὺ τὸ βρέσιμο τῆς ἀλήθειας. Δικὴ μας δουλειὰ δὲν εἶναι, εἶναι δουλειὰ κάποιου θεοῦ πού δὲν ὑπάρχει. Καὶ ἄς θυμώμαστε τὸν Πιλάτο πού ρωτοῦσε· «Καὶ τί ἐστὶν ἀλήθεια;»

Ἄς πάρουμε μονάχα τὰ γεγονότα. Οἱ πολιτικῆς, οἱ δυὸ, παλεύαν ἀναμεταξύ τους, ποιά νὰ νικήσει, τὴν ἄλλη. Στὰ κεφάλια τῶν σύγχρονων πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδας νίκησε καὶ κυριάρχησε στὰ 1912 ἡ πολιτικὴ τοῦ Κράτους, ἡ Ἑλλαδική. Ἐκεῖνο πού θὰ ἐξετάσουμε λοιπὸν εἶναι ἂν τὴν πολιτικὴ τοῦ Κράτους, αὐτὴ πού ἐπικράτησε σὲ τούτη τὴν περίσταση, τὴν ἔκαναν καλὰ ἡ ἄσκημα οἱ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδας.

Καὶ εἶπε ὁ Πρωθυπουργὸς τοῦ Κράτους· «Θὰ πάρω τὴ συνεννόηση τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Ρωμιῶν πού τώρα τρία χρόνια μέσα στὴν Τουρκία κἀνει θάματα μὲ τὸ ἄλλο πρόγραμμα τὸ ἰδεολογικὸ, καὶ θὰ τὴ μεταχειριστώ ὅπως ξέρω ἐγώ, γιὰ τὸ

δικό μου τὸ πραγματολογικὸ πρόγραμμα. Μαζὺ μὲ τὸ Βούλγαρο, θὰ χτυπήσω τὴν Τουρκία καὶ θὰ μοιραστώ μαζὺ μὲ τὸν πρωθυπουργὸ τῆς Βουλγαρίας τὰ χῶματα τῆς Ἑυρωπαϊκῆς μεριᾶς τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἔτσι θὰ μεγαλώσω τὸ Κράτος κάμποσα τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, ἄς εἶναι καὶ λίγα, ἔτσι θὰ ξεφύγω καὶ τὸ Κρητικὸ ζήτημα πού μὲ στενοχωρεῖ πολὺ αὐτὴ τὴν ὥρα, καὶ μπορεῖ νὰ μὲ ρίξει ἀπὸ τὴν ἐξουσία.»

Τὸ ἴδιο—χωρὶς τὸ Κρητικὸ ζήτημα—εἶπε καὶ ὁ Βούλγαρος πρωθυπουργὸς ἡ Ὁ Βασιλιάς· «Θωρῶ μεγάλη ἐξαψὴ στὸ λαό μου. Χρόνια τώρα τοὺς γελῶ καὶ τοὺς λὲω πῶς μὲ τὸ σήμερα καὶ μὲ τὸ αὔριο θὰ φάω τὴν Τουρκία καὶ θὰ κἀνω τὴ Μακεδονία καὶ τὴν Ἀδριανούπολη Βουλγαρία. Ἄν δὲ μὲ βοηθήσουν οἱ ἄλλοι, Ἑλληνες, Σέρβοι καὶ Μαυροβουνιώτες, θὰ ξανακἀνω τις συνηθισμένες μου μπλόφες πού μπορεῖ ὅμως καμιά μαύρη μέρα νὰ μοῦ βγοῦν καὶ σὲ κακό, τέλος πάντων. Ἄν ὅμως, καθὼς φαίνονται πρόθυμοι, μὲ βοηθήσουν, τότε θὰ τὸν κἀνω τὸν πόλεμο πού τοὺς τάζω τόσα χρόνια τώρα.»

Καὶ εἶπε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο· «Ἐλα νὰ συμμαχήσουμε καὶ τὰ πετάξουμε τὴν Τουρκία ἀπὸ τὴν Ἑυρώπη. Ἡ ὥρα εἶναι κατάλληλη τώρα πού οἱ Τούρκοι ἔχουν στημένο πόλεμο μὲ τὴν Ἰταλία. Δὲ θὰ βρεθεῖ καλλίτερη περίσταση.» (Σὰ νὰ ἔλειπαν οἱ περιστάσεις στὰ ἔθνη πού δὲ ζοῦν ὅσον καιρὸ μονάχα οἱ πρωθυπουργοὶ καὶ οἱ βασιλιάδες, σὰ νὰ μὴν ἦταν βέβαια—ὅπως καὶ ἔγινε—πῶς οἱ Τούρκοι θὰ ἔκλειναν μονοστιγμῆς εἰρήνη μὲ τοὺς Ἰταλούς μόλις θὰ βρῶσκονταν στὴν ἀνάγκη νὰ ἀντικρύσουν ἄλλους ἐχθρούς).

Μὰ κανένας τους δὲν εἶπε· «Ἐλα νὰ μοιραστοῦμε πρῶτα τὰ χῶματα καὶ τοὺς πληθυσμούς πού ἀνήκουν δικαιοματικά, σύμφωνα μὲ τὸ δόγμα τῶν ἐθνικοτήτων, τὸν καθένα μας, καὶ ἅμα συμφωνήσουμε κἀνουμε τὸν πόλεμο.»

Θὰ σοῦ ποῦν πῶς δὲν εἶχαν καιρὸ νὰ χάνουν σὲ τέτοιες φιλοδουλειές. Θὰ σοῦ ποῦνε κιόλα πῶς δὲ θὰ συμφωνοῦσαν ποτέ τους. Θὰ σοῦ ποῦν ἴσως καὶ πῶς δὲ θὰ γίνονταν ὁ πόλεμος καθόλου ἂν προσπαθοῦσαν νὰ συνεννοηθοῦν γιὰ τὴ μοιρασιά ἀπὸ πρῶτῆτερα.

Ἐ, μὰ τότε γιατί τὸν ἔκαναν; Ἄς μὴ γίνονταν ποτέ πόλεμος. Μήπως δὲν ἔμενε πάντα τὸ ἄλλο πολιτικὸ πρόγραμμα γιὰ νὰ τὸ ἀκολουθήσουν; Μήπως ἦταν τάχα μπρὸς βαθὺ καὶ πίσω ρέμα;

Κάποιος θὰ εἶχε συμφέρο γιὰ νὰ γίνει ὁ πόλεμος. Ποιὸς τάχα νὰ εἶχε ἀπὸ τοὺς δυὸ τὸ μεγαλύτερο συμφέρο; Καὶ τί λογῆς συμφέροντα ἦταν στὴ μέση; Ποιὸς τὸ ἐξέτασε;

Μπορεί νὰ σοῦ ποῦν καὶ τὸ ἄλλο, πὼς οἱ Βούλγαροι μὲ τοὺς Σέρβους θὰ ἔκαναν τὸν πόλεμο καὶ δίχως ἑμᾶς. Μὰ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια, γιατί μόνο σὺν εἴπαμε ἐμεῖς πὼς δεχόμεστε νὰ πολεμήσουμε μαζὺ τους, μονάχα τότε ἀποφάσισαν σ' ἀλήθεια νὰ πολεμήσουν. Εἶδεμὴ θὰ τὸν ξέφευγαν τὸν πόλεμο, ἔπως καὶ τόσες ἄλλες φορές ὡς τώρα.

Ἄγκυλὰ μπορεῖ νὰ σὲ βεβαιώσουν — ἀν δοῦν πὼς δὲ σὲ πείθουν τὰ ἄλλα τους ἐπιχειρήματα — πὼς δὲν πίστευαν νὰ νικηθοῦν ἔτσι οἱ Τοῦρκοι, τόσο γρήγορα καὶ τόσο τελειωτικά, πὼς αὐτοὶ ἔστησαν πόλεμο τῆς Τουρκίας γιὰ νὰ μεταρρυθμίσει τὸ Κράτος τῆς μόνο καὶ νὰ καλλιτερέψει ἡ τύχη τῶν ὁμογενῶν τους, καὶ ἀν ἤξεραν ἀπὸ πρὶν πὼς θὰ καταντοῦσε νὰ ξεπατωθοῦν οἱ Τοῦρκοι τόσο γρήγορα, βέβαια θὰ εἶχαν συμφωνήσει μεταξύ τους γιὰ τὴ μοιρασιά. Μὰ γι' αὐτὸ ὅμως ἴσια ἴσια ὑπάρχουν πολιτικοὶ καὶ γι' αὐτὸ πολιτικοὶ καὶ ὄχι μπαλωματῆδες ἢ κομπογιαννίτες διευθύνουν τὰ κράτη καὶ τὰ ἔθνη, γιὰ νὰ προβλέπουν. Καὶ πρόβλεψη θὰ πεί, νὰ βάζεις κάτω ὅλες τὶς πιθανότητες, νὰ παίρνεις μιὰ καλοστημένη ζυγαριά, νὰ τὶς ζυγίζεις ὅλες καὶ ἔπειτα νὰ κάνεις ὅ,τι εἶναι νὰ κάνεις. Μὰ καὶ ὅταν λὲν πὼς δὲν ἐπρόβλεπαν τέτοιο κατακύλισμα τῆς Τουρκίας, δὲ μιλοῦν εἰλικρινά.

Τὸ πρόβλεπαν, σὺν πολιτικοὶ ποὺ εἶναι, καὶ ἀν δὲν εἶχαν ὄρεξη νὰ κλοξετάσουν τὰ ζητήματα οἱ δικαί μας, ἦταν γνωστὸ ὅμως πὼς οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σέρβοι γι' αὐτὸ μονάχα θὰ πολεμοῦσαν, γιὰ νὰ ξεπατώσουν ἤγουν τὴν Τουρκία καὶ νὰ μοιραστοῦν τὴ λεία. Λίγο τοὺς ἐνοιαζε αὐτοὺς γιὰ μεταρρυθμίσεις καὶ τέτοια. Καὶ ἀφοῦ τέτοιας λογῆς ἦταν ἡ πρόθεση τῶν ἄλλων, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ταιριάζαμε καὶ μεῖς τὴν πολιτικὴ μας ἀνάλογα.

Ὡς τόσο καλά. Ἐγινε ὅ,τι ἔγινε. Διώχτηκε, ξεπαστρεύτηκε ὁ Τοῦρκος ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, ἔξω ἀπὸ μιὰν ἀσήμαντη λουρίδα γῆς στὴ Θράκη. Τώρα ἐρχεται ἡ μοιρασιά στὴ μέση, τὸ φάσμα τὸ ἀθώρητο, τὸ τρομερό. Εἴπαμε πὼς ὁ πόλεμος ἔγινε γιὰ νὰ πάρουμε Ὀθωμανικὰ χῶματα νὰ τὰ μοιραστοῦμε, νὰ τὰ κάνουμε δικὰ μας. Μὰ τὰ χῶματα αὐτὰ δὲν ἔχουν ἄραγε κατοίκους ἀπάνω; Εἶναι ἀκατοίκητα ἢ τὰ κατοικοῦσαν μονάχα Τουρκαλάδες; Πὼς θὰ γίνεῖ τώρα ποὺ στὴ Θράκη ἔχουμε, ἐχτὸς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὴν περιοχὴ τῆς 400,000 Ἑλλήνες; Πὼς θὰ γίνεῖ ποὺ στὴν περιφέρεια τῶν Σερρών, τῆς Δράμας καὶ τῆς Καβάλας, καὶ στὸ Μοναστήρι (ποὺ θὰ γίνουν Βουλγάρικα) ἔχουμε ἄλλες 300,000 Ἑλλήνες; Τί θὰ γίνουν οἱ ἄνθρωποι, αὐτοὶ ποὺ ἀπὸ τώρα κίβλα ἄρχισαν οἱ Βούλγαροι, μὲ τρόπο ἀκατονόμαστο (ὅποιος δὲν τὰ ξέρει, ἄς

πάει νὰ τὰ μάθει) νὰ τοὺς βασανίζουν γιὰ νὰ χάσουν τὰ ἑλληνικὰ τους χῶματα, τὰ χῶματα ποὺ κατάρχησε μὲ τὴ βοήθειά μας ὁ Βουλγάρικος στρατός; Οἱ ἄνθρωποι εἶναι σὰ σημαίες, καὶ ὅταν ἄλλοι ἄνθρωποι πετοῦν τὶς σημαίες κάτω καὶ τὶς τσαλαπατοῦν, οἱ ἄνθρωποι τοῦτοι εἶναι βάρβαροι καὶ τύραννοι.

Γι' αὐτὸ κάναμε τὸν πόλεμο; Δὲν ξέρω, μὰ σ' ἓνα γράμμα ποὺ ἔλαβα ἀπὸ κεῖνα τὰ μέρη διαβάξω τοῦτο. «Ἐσεῖς μὲ τὸ νὰ ἔχετε φτάσει στὴ Θεσσαλονίκη ἠσυχάσατε καὶ ξεκουράζεστε τώρα ἀπάνω στὶς δάφνες σας. Ἐγὼ, μὲ τοὺς Βουλγάρους ποὺ παίρνουν τὶς Σαράντα Ἐκκλησιές, τὴν Ἀδριανούπολη, τὴ Βίζα, τὸ Σκοπὸ, τὸ Διδυμότειχο, τὴν Αἶνο, τὸ Σουφλί, τὴ Γιουμουλτζίνα, τὴν Ξάνθη, τὸ Δεδεαγάτς, ὅλη τὴ Θράκη τὴν Ἑλληνικὴ καὶ βρίσκονται ἀπ' ὄξω ἀπὸ τὴν Πόλη, καὶ ἀκόμα τὴ Δράμα, τὴν Καβάλα, τὸ Μελένικο, τὸ Νευροκόπο, τὶς Σέρρες, τὴ Στρούμνιτσα, τὸ Γεύελλι, καὶ εἶναι μαζὺ μας στὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἴσως πάρουν καὶ τὸ Μοναστήρι καὶ τὴ Φλώρινα, μὲ τοὺς Βουλγάρους ποὺ ἡ μιὰ γενιὰ εἶναι χωριάτες καὶ ἡ ἄλλη τὰ παιδιά τῶν χωριῶν μὲ ὅλα τὰ καλά καὶ ὅλα τὰ κακὰ τοῦ χωριῶτη, ποὺ κατέβασαν ἑκατὸ χιλιάδες ταύρους καὶ βώδια στὶς Ρωμέτικες πολιτείες καὶ στὰ χωριά, καὶ χωριάτικα βάλθηκαν ἀπὸ τώρα νὰ ξεκάνουν τοὺς Ρωμιούς, μὲ βρισιές, ἄρπαγες, ληστείες, ζῦλο, ἀγγαρείες, βούρδουλα, ἀτίμωσες καὶ ἀπαγορεύουν τὴ γλώσσα μας καὶ ἀρπάζουν ἢ κλείνουν ἀπὸ τώρα τὰ σχολεῖα καὶ τὶς ἐκκλησιές μας, ἐγὼ, ἐρχονται ὄρες ποὺ ντρέπομαι γιὰ λογαριασμὸ μας καὶ μοῦ φαίνεται πὼς ἔτσι ποὺ τὰ κάναμε, δὲν κάναμε παρὰ τὸν προαγωγὸ στοὺς Βουλγάρους μέσα στὰ σπίτια μας. Μᾶς ρωτήσατε ἀν τοὺς θέλουμε; Μὰ δὲ σκοτίζεστε σεῖς γιὰ μᾶς, γι' αὐτὸ δὲ σὰς θέλουμε πιά ὅτε καὶ σὰς. Θέλουμε τὴν ἐλευθερίά μας καὶ τὴν αὐτονομία μας, γιατί σεῖς μᾶς καθίσατε ἓναν καινούριο βάρβαρο ἀπάνω στὸ κεφάλι μας.»

Μὰ ἴσως δὲν πρέπει νὰ εἴμαστε τόσο αἰσθηματικοί. «Ζῶμεν ἐν ἐποχῇ μεγάλου καὶ ἐπιστημονικοῦ θετικισμοῦ» καὶ (προσθέτω ἐγὼ) μεγάλης ἐπιπολαιότητας.

Ἐγὼ ἐξετάζω ἀν μπορούσαμε νὰ τὰ πάρουμε αὐτὰ τὰ μέρη μὲ τὸ στρατό μας καὶ τὸ στόλο μας ἀφοῦ ἀποφασίσαμε νὰ ἀκολουθήσουμε τὴν πολιτικὴ τὴν Ἑλλαδική, καὶ λέω πὼς τὰ περισσότερα μπορούσαμε. Καὶ ἐξετάζω ἀκόμα ἀν μπορούσαμε νὰ ἐπιμείνουμε νὰ μᾶς δώσουν τώρα οἱ Βούλγαροι ἀνταλλάγματα, ἀφοῦ πρόφτασαν αὐτοὶ καὶ τὰ πῆραν.

Ἦτανε γνωστὸ σ' ὄσους μελετοῦν καὶ στοχάζονται (καὶ ὁ πολιτικὸς ἔχει, θαρρῶ, χρέος νὰ μελετᾷ

καί νά στοχαζέται) πώς οί Βούλγαροι θά προσπαθούσαν νά κάνουν κατοχή στα μέρη πού τούς παραχώρησε ή Ρωσία μέ τή συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στέφανου στή 1878, καί κάτι περισσότερο. Λοιπόν ή συνθήκη αὐτή δίνει στούς Βουλγάρους τὸ μεγαλύτερο κομμάτι τῆς Μακεδονίας καί τῆς Θράκης. Μά ἂν ἦταν νά μᾶς ἀφήσουν οί Βούλγαροι ἐκεῖνα τὰ μέρη μονάχα πού ἀπόμειναν γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἔξω ἀπὸ τὴ γραμμὴ τοῦ Ἁγίου Στέφανου, δὲν εἶχαμε ἀνάγκη νά κάνουμε μαζὺ μὲ τοὺς Βουλγάρους τὸν πόλεμο. Ἄς τὸν ἔκαναν μοναχοί τους, γιὰ τὴν ἑστίαν νά τὸν ἔκαναν καί νά γινοῦσαν, πάλι θά μᾶς ἀφήνῃν αὐτὰ τὰ ἴδια μέρη καί θά τοὺς λέγαμε καί σπολλάτη. Ὁ πόλεμος ἦταν περιττὸ ζόδιασμα χρημάτων καί ἀνθρώπων ἂν σκοπὸς του εἶταν νά εὐκολύνει τοὺς Βουλγάρους νά κάνουν τὴ Μεγάλῃ Βουλγαρίᾳ τοῦ Ἁγίου Στέφανου.

Ἦταν ἀναπόφευγο λοιπόν, ὑποθέτω, ἐμεῖς — ἀφοῦ δὲν εἶχαμε ὀρίσει ἀπὸ πρὶν τὰ πράγματα μὲ τοὺς καλοὺς μας συμμάχους — νά κυτᾶζουμε νά πάρουμε πρωτίτερα ὅσα μπορούσαμε περισσότερα ἀπὸ τὰ μέρη πού ἦταν βέβαιο πὼς θά βιάζονταν νά τὰ κατακτήσουν οί Βούλγαροι. Ὁ Διάδοχος μὲ τὸ στρατὸ του ἔκαμε ὅ,τι μπόρεσε, καί ἔφτασε στὰ Βοδενά, στὴ Γουμέντσα, στὴ Θεσσαλονίκη, πῆρε τὴ Χαλκιδική, τὸ Λαγκαδᾶ, τὴ Νιγρίτα τίς Ἐλευθερές καί ἔστειλε εὐζωνάκια στὸ Γεύελι καί ἱππικὸ στὶς Σέρρες. Ἐπειτα ἀνέβηκε καί ἔπιασε τὸ Ὄστροβο καί τὴ Φλώρινα καί ὁ στρατὸς του πρόβηκε τέλος καί ὡς τὴν Κορυτσά. Τὰ μέρη αὐτά, ἔχτες ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη καί τὴ Χαλκιδική, τὰ δίνει ὅλα ἢ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στέφανου στοὺς Βουλγάρους. Λοιπόν ὁ Διάδοχος ἔκαμε καλὰ τὸ μέρος του, τὸ πολὺ μπορούσε νά εἶχε προφτάσει ἴσως νά πάρει καί τὸ Μοναστήρι.

Μά ἢ Κυβέρνηση, πού τὰ σχέδια τῆς τὰ ἀλλάζε κατά τοὺς ἀνέμους πού φυσούσαν, ἀντὶ νά στέλνει ἀποδακτικὰ σῶματα νά πιάνει νησιά, τὴν ὥρα πού ὁ λόγος δὲν ἦταν γιὰ τὰ νησιά παρὰ γιὰ Ἑυρωπαϊκὴ Τουρκία (Μακεδονία, Θράκη, Ἡπειρο), θά ἔκανε ὅ,τι ἔπρεπε ἂν ἐκεῖνους πού ἔστειλε στὴ Χίο καί στὴ Μιτυλήνη, τοὺς ἔστειλε στὴν Καβάλα (καί ἀπὸ καὶ Ἀράμα, Σέρρες, Ξάνθη), καί στὸ Δεδεαγάτς, ἔπου δὲ θά ἔβρισκαν μεγάλη ἀντίσταση γιὰ τὴν ὁ Τούρκικος στρατὸς ἦταν ἀπασχολημένος ἄλλου. Καί ἂν ἀκόμη δὲν ἦταν νά τὰ κρατήσει ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη ἢ Ἑλλάδα, πάλι θά εἶχαμε στὸ χέρι κάτι νά ἀνταλλάξουμε ἂν τὰ εἶχαμε πάρει. Τώρα πιά δὲν ἔχουμε τίποτα νά ἀνταλλάξουμε μὲ τοὺς Βουλγάρους παρὰ μόνον ἐπιχειρήματα ὅταν τὸ ἀκόλουθο : «πὼς ὁ στόλος μας βοήθησε τοὺς συμμάχους». Ἐνῶ ἀλλοῦς, ἀντὶ γιὰ ἐπιχειρήματα θά εἶχαμε τόπους νά

ἀνταλλάξουμε, καί τὸ ἐπιχειρήματα τῆς κατοχῆς τόπων εἶναι κάπως πὺ δυνάτὸ ἀπὸ ὅλα τὰ λόγια καί ἀπὸ ὅλα τὰ λογικότερα ἐπιχειρήματα τῆς θετικιστικῆς λογικῆς.

Μά ἦταν ἀνάγκη νά πάρουμε τὰ νησιά, γιὰ τὴν ἂν μᾶς κατηγορήσει κανένας ἀργότερα πὼς δὲν κερδίσαμε καί μεγάλα πράγματα ἀπὸ τὸν πόλεμο καί τὴν συμμαχίαν μας μὲ τοὺς Βουλγάρους, θά ἔχουμε νά παρατάξουμε καμιά εἰκοσαριά ὀνόματα νησιῶν πού πήραμε καί μπορούμε νά κάνουμε ἔτσι αἰσθησὴ στὸν κοσμικόν. Θά τοῦ ποῦμε : «Μά πὼς δὲν κερδίσαμε πολλὰ ἀφοῦ πήραμε τὴν Τένεδο, τὴν Ἴμβρο, τὴν Θάσο, τὴ Σαμοθράκη, τὴν Ἀθήνη, τὸν Ἄη-Στρατή, τὰ Ψαρά, τὴ Χίο, τὴ Μιτυλήνη, τὰ Μασχονήσια, τὴν Ἰκαρία, τίς Κορσιές κτλ. κτλ. ;»

Καί οἱ θετικιστὲς ἔχουν τίς οὐτοπίαις τους. Τώρα πού διαπραγματευόμαστε τὸ ζήτημα τῆς μοιρασιάς καί τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης, δὲν κυτᾶζουμε τί εἶναι νά πάρουμε περισσότερο ἀφοῦ εἶμαστε θετικιστὲς, παρὰ γυρεύουμε νά σιγουρέψουμε προπάντων τὴν ὁμοσπονδία τῆ Βαλκανικῆς. Κοντεύουμε νά ξεχάσουμε τὴ μοιρασίαν γιὰ χάρι τῆς μελλούμενης πιθανῆς ὁμοσπονδίας. Πᾶμε νά πιάσουμε τὴ σικιὰ καί ἀφήνουμε τὸ κρέας.

Μά, ἂς εἶναι, δὲν μπορεῖ, θά μᾶς ἀπομείνουν καί κάμποσα μέρη. Δὲν ταιριάζει νά παραπονιούμαστε ὀλοένα.

Καί ὅταν οἱ καλοσυνεῖδητες ἢ ὄχι ἐφημερίδες καί οἱ καλόπιστοι ἢ κακόπιστοι ἀντιπολιτευόμενοι στὴ Βουλὴ σηκωθοῦν καί ἀρχίσουν νά τὸν χτυποῦν ἀλύπητα, θά ἀνεβῆ στὸ βῆμα ἢ θά βγεῖ σ'ἐνα μπαλκόνι ὁ πρωθυπουργὸς — ὁ πρῶτος πολίτης τοῦ κράτους — καί θά μιλήσει στοὺς «ἀνδρας Ἀθηναίους» ἔτσι : «Μήπως παράλαβα τὴν Ἑλλάδα μεγάλη καί σὰς τὴν παραδίδω μικρὴ ; Μήπως εἶχε πολλοὺς κατοίκους, πολλὰ πλοῦτη, πολλοὺς τόπους καί γῶ σὰς τὰ λιγότερα ὅλα αὐτά ; Ἡ Ἑλλάδα, κύριοι, ἀπὸ 64.000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα πού ἦταν εἶναι τώρα 84.000, καί ἀπὸ 2.700.000 κατοίκους πού εἶχε, ἔχει τώρα 4.000.000. Πού εἶναι ἡ ζημία καί πού ἢ προδοσία ; Δὲν ἐπρόσθεσα στὴν Ἑλλάδα, πού εἶναι ὁ ὀμφαλὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὰ Γιάννενα, τὴ Βέροια, τὰ Ψαρά, τὴ Χίο, τὴ Νιάουσα, τοὺς Ἀγίους Σαράντα ; κτλ. κτλ. (ἄλλα σαράντα ὀνόματα)».

Καί ἀλήθεια προδοσία δὲν ὑπάρχει. Μά ἢ ἐλαφρομαλιά, ἢ ἀσύγκριτη, εἶναι κάτι ἀξιοθαύμαστο. Ὡς τόσο οἱ «ἀνδρες Ἀθηναῖοι» — ὁ ὀμφαλὸς τοῦ ὀμφαλοῦ τῆς Ρωμοσύνης — καί οἱ κύριοι συμπολιτευόμενοι βουλευτὲς θά χειροκροτήσουν, καί στὰ πρακτικὰ τῆς βουλῆς καί στὶς συμπολιτευόμενες ἐφημερίδες θά βλέπεις, ὡ ἀναγνώστα, σημειωμένα «πα-

ρατεταμένα χειροκροτήματα» και «οὐρανομήκεις ζητωκραυγὰς». Καί ἔτσι, πάει λέοντας.

Ποιὸς ἀπὸ τοὺς Ἑλλαδίτες δὲν ἔχει Ἑλλαδικὴ ἀντίληψη; Ποιὸς ἔχει νὰ στενοχωρηθεῖ γιὰ κείνο ποὺ μποροῦσε νὰ εἶχε γίνεи και δὲν ἔγινε, ἢ γιὰ κείνα ποὺ δὲν τὰ κατάφεραν καλά, ἢ γιὰ τοὺς ἀναρθρητοὺς Ἑλληνες ποὺ θὰ πρέπει ἢ νὰ γίνουи Βούλγαροι ἢ νὰ φύγουи ἀπὸ τοὺς τόπους ποὺ εἶναι πατρίδα τους, πατρίδα ἄλλο τόσο Ἑλληνική ὅσο Ἑλληνικός εἶναι και ὁ Μωριάς ἢ ἡ Ρούμελη; Και ποιὸς ἄλλος παρὰ κακόδοιοι ἐχθροὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ και τοῦ κόμματος, γιὰ προσωπικοὺς λόγους, μποροῦи και νὰ ξεστομίσουи κὰν τὴν ἀμφιβολία τους: «Μὰ τὴν ὥρα ποὺ ἡ Ἑλλάδα γίνεται ἀπὸ 64.000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα 84.000, τί γίνεται ἡ Βουλγαρία και ἡ Σερβία;» Ἐν ἡ Βουλγαρία γίνεται, τζάμπα και μετὴ βοήθειά μας, **μεγάλῃ Βουλγαρία**, διπλῆ δηλαδὴ παρ' ὅ,τι ἦταν και μετὰ λιμάνια στὸ Αἰγαίον, και βάζουиε στὸ κεφάλι μας γιὰ τὰ μελλούμενα χρόνια τοῦ ἔθνους μελεάδες χίλιες μύριες φορὲς χειρότερους ἀπὸ τὸν μελεᾶ τῶν Τούρκων, κατεβάζοντας τοὺς Σλαῦοὺς ἔμεις και δυναμόνοντάς τους, τί μᾶς μέλει ἔμᾶς τοὺς Ἑλλαδίτες; Δὲν πάει νὰ γίνεи ὅ,τι θέλει και Βουλγαρία και Σερβία, ἀφοῦ ἔμεις εἶμαστε εὐχαριστημένοι μετὰ τὸ κράτος μας και μᾶς παινοῦиε κίολας οἱ Εὐρωπαῖοι γιὰ τὸν πρωθυπουργό μας; Και ἂν μάλιστα μᾶς λάχει **και ἡ Θεσσαλονίκη**—πρᾶμα ὄχι ἀδύνατο οὔτε και πολὺ σπουδαῖο, γιὰτὶ θὰ πάρουиε μόνῃ τὴν πολιτεία και λίγα χιλιόμετρα γύρω και σὲ δέκα χρόνια μέσα τὰ Σερβικὰ και Βουλγάρικα λιμάνια στὴν Ἀδριατικὴ και στὴν Ἀσπρὴ θάλασσα θὰ ρουφήξουи ὅλο τὸ τωρινὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης— ἔ, τότε ποιὸς μᾶς πιάνει;

Τὸ ὄνομα «Θεσσαλονίκη» εἶναι μάγια φορτωμένο, ἀντιλαλεῖ σὰν κανόνι, και λάμπει στὰ μάτια τοῦ λαοῦ σὰν τὸ ἄστρο τῆς αὐγῆς, και μόνο αὐτὴ νὰ κάνοиε δικὴ μας, ὁ Βενιζέλος δὲν πέφτει ἀπὸ τὴν Πρωθυπουργία—πρᾶμα ἀδιάφορο.

Ποιὸς θὰ κατήσει τότε νὰ βγάλει τιμωριά;

Ὡς τόσο τὰ 3/4 τῆς Μακεδονίας, ὅλη ἡ Θράκη ἔχτοс ἀπὸ τὴν Πόλῃ θὰ εἶναι Βουλγαρία, και ὁ Ἀρβανίτης θὰ ἀρπάξει στὸ δικό του κράτος τὴ μιστὴ Ἠπειρο.

18 Δεκέμβριον 1912

ΒΡΟΥΤΟΣ

Βγήκε τοῦ Ποιητῆ μας τὸ καινούριον βιβλίον «**Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΜΟΝΑΞΙΑ**» και πουλιέται τρεῖς δραχμὲς στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστία». Γιὰ τὸ καινούριον βιβλίον τοῦ Κωστῆ Παλαμά θὰ γράψωи στὸ ἐρχόμενο φύλλον ὁ Κριτικός τοῦ Νουμά:

ΧΩΡΙΣ ΤΙΤΛΟ (*)

Ἄρρωστέ, δὲς, λαμπρὰ σβύνει' ἡ μέρι
τριανταφυλλί προμήνημα τοῦ Χάρου.
Τόση γαλήνη στὰ γεμάτα χάρου,
ποῦ μοῖρα σοῦ χαρὶς' ἀνοιχτοχέρα.
Και στὸ ναοῦ, ποῦ ἄσπρος φαντάζει πέρι
σὰ ν᾿γίναν κολόνες τοῦ μαρμάρου
οἱ ἀρμονίες ἑνὸς ὕμνου τοῦ Πινδάρου
πήζοντας ξάφνου μες στὸν ἅγιον ἀγέρι,
ἔμπα, κοίμου, κι ὁ ὕπνος θὰ σὲ γιάνει,
θὰ ὄνειρευτεῖς τὴν Ὀμορφιά τὴν ἴδια
ποῦ μετὰ τὸ ἀρχαῖο τραγοῦδι θὰ γλυκάνει
τῆς καρδιάς σου τὰ θλίβερα ξεσκλίδια.
«Τὸν ποῦ ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς πεθνήσκει νέος.
Μὴν ξυπνᾷς, εἶμαι ὁ Θάνατος ὁ Ὁραῖος».

Λ ΜΑΒΙΑΗΣ

Λ. ΜΑΒΙΑΗΣ

Ἡ «διπλῆ βουλή» ποὺ ἤρθε γιὰ τὴν ἀναθεώρηση τοῦ συντάγματος ἔκανε γνωστὸ και παραέξω ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου ἔζησε και ἀπέθανε ὁ Σολωμός, τὸνομα και τὴν ἀρχοντικὴ μορφή τοῦ Μαβίλη. Πρὶν, λιγοστοὶ μόνο, ἀφοσιωμένοι στὴ λατρεία τῶν ὠραίων γραμμάτων ἤξεραν τὸν ποιητὴ τῶν σονέτων, ποὺ εἶχαν δημοσιευτεῖ, μετὰ ὑπογραφήν τὸ ἀρχικὸ τοῦ ὀνόματός του ψηφίον, στὸ περιοδικὸ ἢ «Τέχνη». Ὁ Κερκυραῖος ποιητῆς, ὁ μαθητῆς και στενὸς φίλος τοῦ Πολυλά, ποὺ εἶχε περάσει τὰ νεανικὰ του χρόνια στὴ Γερμανία, ζῶσος, ὅπως ἤξεραν, στὸ ὄνειρο-ρασιμένο νησί μετὰ τὰ μαυροπράσινα κυπαρίσσια, ἀπομακρυσμένος ἐπίμονα ἀπὸ τὴ δημοσιότητα, ἀποτραηγμένος στὴ σιγαλιά, μέσα στὴ στενὴ συντροφία λίγων φίλων.

Ἔτσι τονὲ γνωρίσαμε στὰ 1906, τὸν Ὀχτώβριον, στὸ Ἀναγνωστήριον τῆς Κερκύρας, τὴν ὥρα τοῦ τρυφεροῦ μουσικισμοῦ, ὅταν ἀνάβουи τὰ φῶτα, μέσα στὸ σαλόνι, ὅπου μᾶς ἀντίκρυζε ἀπὸ τὸν τοῖχο ἡ αὐστηρὴ μορφή τοῦ Πολυλά. Τὰ μάτια του και ἡ βαθεῖα τοῦ προσώπου του γαλήνη μᾶς ἔκαναν ἐντύπωση. Σπάνια ἔτυχε νὰ ἴδοῦиε μάτια γαλανὰ σὰν τοῦ Μαβίλη. Συνήθως τὰ μάτια ποὺ λέμε γαλανὰ, εἶναι πιὸ πολὺ γκριζὰ. Τοῦ Μαβίλη εἶχαν τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ μιᾶς ὠραίας ἡμέρας. Εἶτανε κουρασμένα, ὄνειρο-ρασιμένα και νοσταλγικά. Τὸ ὀλύμπιον κεφάλι

* Τὸ ξανατυπώνουиε γιὰτὶ στὸ περασμένον φύλλον βγήκε μετὰ ὀφθαλμικὰ λάθια.

λι του έστεκε στερεό άπάνω στο δρύινο κορμί του, και στο πρόσωπό του με τάδρα χάραχτηριστικά, και τὰ χρυσόξανθα γένεια, βασίλευε άτάραχτη στοχαστική γαλήνη. Τά κινήματά του είτανε μετρημένα και συμαζεμένα, και οί τρόποι του, γιομάτοι καλοσύνη, είταν έξαιρετικά λεπτοί κ' εύγενικοί, δίχως προσπάθεια ή επίτηδευση.

‘Ο Μαβίλης είτανε στη ζωή του ό σωστός gentleman, ό άριστοκράτης του ήθους. «Είναι, λέει ό Amiel, ό άνθρωπος ό ελεύτερος, ό άνθρωπος που είναι πιδ δυνατός από τὰ πράματα, και που αίστάνεται έτι εκείνο που έχει σημασία και πρωτεύει μέσα σ' όλα τάλλα τυχαία χαρίσματα του πλούτου, τής κοινωνικής σειράς, τής δύναμης, είναι το πρόσωπο, και άποτελεί την έσωτερική και πραγματική αξία του άτόμου. Είναι ό άνθρωπος ό κύριος του έαυτού του, που σέβεται τον έαυτό του, και που κάνει νά τονέ σέβονται. ‘Η ούσία του είναι ή έσωτερική κυριαρχία».

‘Η ζωή του Μαβίλη είχε ένα άρωμα παλιού καιρού, του σοβαρού μεσαιωνικού ίπποτισμού. Είχε την εύγένειά του, την άφοσίωση στο ιδανικό, είχε την άκλόνητη πίστη, και το σταθερό βήμα μέσα στη ζωή. Οί Μπαγιάρδοι του καλού καιρού θά τότε ζήλευαν. Δέν είτανε κι αυτός, όπως κ' εκείνοι, άφοβος και άψεγάδιαστος—sans peur et sans reproche ;

Με βάθος τέτοιο στο χαρακτήρα, είταν ό Μαβίλης προικισμένος με τὰ ωραιότερα πνεματικά χαρίσματα. Είταν έξαιρετικά πλασμένος για την άπόλαυση του ‘Ωραίου, και την ψηλή έχτίμηση των έργων τής Τέχνης. ‘Η αίσθητική του οίγουρη, ψηλή, άυστηρή. Είχε μιá διάνοια. άνοιχτή στις διάφορες μορφές τής φιλοσοφικής, ιστορικής και επιστημονικής σκέψης. Είχε ό ίδιος μιá σκέψη ξάστερη. Στη συζήτηση μάς έκανε συχνά ένύπωση ή λογική του με τη μαθηματική τής ακριβολογία. ‘Η ποιητική του διάθεση δέν τον έδραπε καθόλου σε τούτο, μάθημα λαμπρό για το πλήθος εκείνων που φαντάζονται πως ό Πήγασος με το νά έχει φτερά δέ δέχεται το χαλινό του Λόγου. Οί καλύτεροι ποιητές πιστεύω πως είτανε πάντοτε και οί άνθρωποι που είχαν την άσστηρότερη Λογική.

Νωρίς είχεν άρχίσει τη φιλολογική του μόρφωση. Εύτύχησε νά γνωρίσει, πολύ νέος ακόμα, και νά συνδεθεί στενά με τον Πολυλά. Είτανε μαθητής, όταν τονέ βοήθησε στην άντιγραφή τής μετάφρασης τής ‘Οδύσειας. ‘Η στενή αυτή φίλια γιομάτη σεδασμό από μέρος του ποιητή, και από μέρος του βαθυστόχαστου κριτικού γιομάτη συμπάθεια κ' έχτίμηση, διατηρήθηκε ως στις στερνές μέρες του Πολυλά, και έπειτα, όταν απέθανε ό Πολυλάς μετα-

μορφώθη μέσα στην ίπποτική ψυχή του ποιητή σε λατρεία θρησκευτική προς τον κριτικό «που είχε σαν τη μέλισσα βυζάζει δηλ την ποιητική σοφία του Σολωμού».

Δέν είτανε λιγώτερο σημαντική ή κοινωνική άτμοσφαίρα, όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε ό ποιητής. Τά βλεγνημένα νησιά του ‘Ιονίου είδανε, σαν τὰ λουλούδια που περνούνε από πάνω τους με τὰ ζεστά τους τὰ χρώματα, νά βλαστήσει και νά φυλλορρηθεί λιγόζωο το άνθος ένός πολιτισμού. ‘Ο πολιτισμός αυτός άνήκει πια στην ιστορία. Είχε την άρχή του στη μόρφωση την ίταλική. Πολιτισμός καλλιτεχνικός και φιλολογικός. Και μ' δλην όμως την ίταλική επίδραση, άδιάκοπη και γερή, πήρε μάλιστα στο ΙΘ' αιώνα χαρακτήρα και συνείδηση. Έβδωσε το Σολωμό. ‘Ο Σολωμός είναι από μιá μεριά το ύψος και ή πρωτοτυπία του ‘Ιονίου πολιτισμού.

Τη δύναμη αυτής τής ζωής, ήρθε κατόπιν ή Ένωση των νησιών με την άλλην ‘Ελλάδα νά την κόψει. ‘Ο άνώτερος ‘Ιόνιος πολιτισμός, περιορισμένος σε μικρή έχταση, και γι' άλλους λόγους δέν μπόρεσε τότε νάνεδάσει ίσα μ' αυτόν, και νάφομώσει την άλλη κατώτερη ‘Ελλάδα· μόνο που τής έδωσε μερικά πρόσωπα. Έπικράτησε ή αντίθετη μόρφωση, άποκλειστικά γραμματική, καθόλου κλλιτεχνική, καθόλου τής ζωής, που είχε παράδοση κι αυτή και ιστορία — και έδρα το Βυζάντιο. ‘Η Πόλη έφαι την Κέρκυρα.

Στο Μαβίλη σταματά ή κερκυραϊκή παράδοση· τελειώνει μαζί του ή σειρά των ποιητών που έβγαλε ό ‘Ιόνιος πολιτισμός. Πολλές φορές με το χρυσόξανθο κεφάλι του, τὰ μάτια του που είτανε σαν κουρασμένο δειλινό, τη βαθειά του προσώπου του γαλήνη, έμοιαζε σαν ήλιος που πάει νά βασιλέψει. Είταν έτσι σα μιá συμβολική παράσταση τής ποιητικής σχολής που πήγαινε νά δώσει μαζί του.

Στη Γερμανία ξακολούθησε τις σπουδές του ό Μαβίλης. Πέρασε εκεί τη νύκτη του· με κάποιες διακοπές, δέκα ως δώδεκα χρόνια. Τον περισσότερο καιρό έμεινε στην Έρλάγγη με το περίφημο Πανεπιστήμιο. Σπούδασε, μα και έζησε πολύ στη Γερμανία. Οί σπουδές του είτανε φιλολογικές και φιλοσοφικές. Διάβασε Kant, και τον τράβηξε ή φιλοσοφία του Schopenhauer. ‘Ο ματεριαλισμός, που είχε ακόμα πέραση, τον άφησε ψυχρό. ‘Από τη Γερμανία, είχε λάβει μέρος στην έκδοση περιοδικού φιλολογικού μαζί με τον Πολυλά, το Γλαύκο Πόντιο και άλλους. Είχε άρχίσει τότε στην ‘Ελλάδα ή ζύμωση εκείνη που έβγαλε το γλωσσικό ζήτημα και το δημοτικισμό. ‘Ο Μαβίλης εργάστηκε μ' ένθουσιασμό, αλλά το περιοδικό άπόμεινε στην άγγελία.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για τὸ ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τις ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τριμηνες συντρομές (δρ τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲν προπλερώσει τὴν συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περιουμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίосκια, καὶ στὶς ἐπισηχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Τὸν Πολυλά, ποὺ τοὺς συγκέντρωνε δλους, τὸν εἶχε τραβήξει ἡ πολιτικὴ.

Ἀπὸ τὴ Γερμανία ὁ Μαβίλης γύρισε στὴν Κέρκυρα. Ζοῦσεν ἐκεῖ ἀποτραδηγμένο, ἕως τελευταία, δπου τὸ στρατιωτικὸ κίνημα ἔφερε τὴν Ἐθνοσυνέλευση καὶ τὴν ἀλλαγὴ τῶν προσώπων στὴν κυβέρνηση τῶν δημοσίων. Ἡ ἐπανάσταση τῆς Κρήτης στὰ 96, κ' ἡ Ἡπειρο στὰ 97 τὸν εἶδανε πολεμιστὴ καὶ παλληκάρι. Ποιητὴς καὶ penseur ζοῦσε στὴν Κέρκυρα μὲ τὴν Τέχνη, στὴ συντροφιά τῶν βιβλίων καὶ τῶν φίλων, ἕσους τοῦ εἶχε ἀφήσει ὁ Θάνατος. Εἶχε τὸ ἐνδιαφέρον πάντοτε ἀνοιχτὸ γιὰ δ,τι ἀνθρώπινο, καὶ σὲ κανένα δὲν μπορούσε νὰ ταιριάσει καλύτερα ὁ στίχος τοῦ ποιητῆ — ἀνθρωπος εἰμί, πάντα ἀνθρώπου μέλει μοι.

Ἀπὸ ἄλλη κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ δράση τὸν κρατοῦσε μακριὰ ἡ θεωρητικὴ του φύση, καὶ ἡ δριστικὴ ἀποτυχία στὴν Κέρκυρα τοῦ πολιτικοῦ κόμματος τοῦ Πολυλά, καὶ ἡ γενικὴ ἐξαχρείωση. Γι' αὐτὸ, οὔτε ἀξίωμα θέλησε κανένα νὰ δεχτεῖ, οὔτε στὴν πολιτικὴ νὰ κατέθει, στὸ πλευρὸ τοῦ ἀντιθετοῦ κόμματος, καθὼς τοῦ εἶχαν προτείνει, δταν ἀπέθανε ὁ Πολυλάς.

Ἡ τελευταία πολιτικὴ μεταβολὴ τὸν εἶχε γιωμαίσει ἀπὸ ἐθνικὴ αἰσιοδοξία. Τὴν εἶδε σὰ μὴν ἀναγέννηση. Καὶ δταν τὸν ἐζήτησαν συντροφο, συνεργάτη καὶ σύμμαχο στὸν πολιτικὸ ἀγῶνα οἱ εὐγενικοὶ νέοι, καὶ ἀθηναῖο νέοι, τῶν Κορφῶν, δέχτηκε

ὁ Μαβίλης. Τὰ πολιτικὰ δὲν εἶτανε, βέβαια ἡ ἀποστολὴ του. Στὴ Βουλὴ μίλησε δυὸ φορές, τὴν πρώτη γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὴν ἐκλογὴ συμπατριώτη του βουλευτῆ, καὶ τὴν ἄλλη, στὴν ἱστορικὴ συζήτηση γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Τότε, σ' ἐκείνη τὴ μοναδικὴ ἀνεμοζάλη μέσα κ' ἐξω ἀπ' τὴ Βουλὴ, ὁ Μαβίλης εἶτανε ὁ ἱεροφάντης τῆς γλωσσικῆς ἰδέας. Ὁ λόγος τοῦ στὴ Βουλὴ εἶναι ἱστορικός. Ὁ ποιητὴς δταν ἀπρομελέτητα ἔλεγε τὸ στίχο τοῦ Αἰσχύλου — κρείσσον τείχους βωμός, ἄρρηκτον σάκος, — εἶτανε πρόσωπο αἰσχύλειο. Τί φρόνημα! «Ὅχι πλέον χάριν ἐμοῦ, ἀλλὰ χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῆς τῆς Βουλῆς δὲν πρέπει νὰ ψηφισθῆ τοιοῦτον ἄρθρον». Τέτοια λόγια τὴν ὥρα ἐκείνη ἕνας Μαβίλης μπορούσε νὰ τὰ πεῖ. Ἡ Βουλὴ, ἐννοεῖται, ψήφισε τὸ ἄρθρο.

Τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Μαβίλη, ὅσο ἔχει ὡς τώρα δημοσιεῖται, εἶναι λιγοστό. Εἶτε ἀπὸ μετριοφροσύνη εἶτε ἀπὸ συνείδηση καλλιτεχνικὰ ἐγωιστικὴ, ὁ ποιητὴς δύσκολα ἀποφάσισε νὰ φανερώνει στὸ δημόσιο τὰ ἔργα του. Ἡ ποίηση καὶ ἡ ποιητικὴ του κρατιέται ἀπὸ τις ἴδιες ἀρχές ποὺ διατύπωσε στὴν ὕστερη ποιητικὴ περίοδὸ του ὁ Σολωμός, καὶ ποὺ συνοψίζονται: στὴν ὑποταγὴ δλων τῶν στοιχείων ποὺ συντρέχουνε στὸ ἔργο, στὸ νόημα τῆς Τέχνης. Τὸ νόημα αὐτὸ τῆς Τέχνης, ἴσως ἀόριστο κάπως γενικά, προκειμένου γιὰ τοὺς «Ἐλευθέρους Πολιορκημένους» ἀνάπτυξε ὁ Σολωμὸς στοὺς «Στοχασμοὺς» ποὺ συνοδεύουν τὸ ποίημα. Ἡ συγχώνευση τῆς Ἰδέας καὶ τῆς μορφῆς εἶναι ὁ θεμελιώδης γιὰ τὸ καλλιτέχνημα δρος. Χωρὶς ἡ ποίηση νὰ περιορίζεται στὴν τεχνικὴ, εἶναι ὁμως πάντοτε τέχνη, ἡ τέχνη τοῦ ρυθμικοῦ λόγου.

Ἡ λεπτόλογη προσοχὴ στὴ μορφή, ἀπόρροια τῶν ἀρχῶν αὐτῶν, διακρίνει τὴν ποιητικὴ σχολὴ τοῦ Σολωμοῦ. Ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ γίνει κύριος τῆς Τέχνης του, ἔπως ὁ μουσικὸς καὶ ὁ ζωγράφος.

Ὁ Μαβίλης ἔχει τὸ αἶσθημα τῆς μορφῆς. Τὰ σονέτα του, ποὺ κρατοῦν ἀυστηρὰ τὸν κλασσικὸ τύπο, δὲν παραβαίνουν ποτὲ τοὺς λεπτότερους ρυθμικοὺς καὶ μετρικοὺς κανόνες. Ἡ ρίμα εἶναι πλούσια. Ὁ στίχος ἔχει μιὰ κίνηση ἡρεμα εὐγενικὴ· ἀλλοτε σφιχτὸς καὶ συμαζεμένος, εἶναι πῶς ἐσωτερικός: δίνει τότε τὴ μελαγχολία τῶν θυμητικῶν ἐνείρων, τὴ συγκεντρωμένη λύπη τοῦ δειλινοῦ, ποὺ μαζεύονται σ' ἕνα δάκρυ. Ἄλλοτε ἔχει ἀπλωμα περισσότερο, εἶναι πῶς ἀνοιχτός, πῶς ἐξωτερικός, καὶ ταιριάζει στὸ λυρισμὸ ποὺ ξεχύνεται. Ἄλλοτε πάλι ξετυλίγεται μὲ ρευστὲς μαλακότητες καὶ μουσικότητες σ' ἕνα ρυθμὸ ἀτέλειωτο σὰν τὴ γαλανὴ κυματωσιὰ τῆς θάλασσας, καὶ στὸ κύλημά του ἡ ψυχὴ, σὲ ἀπαλὴ με-

λαγχολία, ύφαινει τὸ ρεμβασμὸς τῆς ἀπάνω στὰ χορταρισμένα ρεποθέμελα τοῦ ἀρχαίου ναοῦ, μέσα στὴ φαιδρότητα καὶ τὴν παντοτεινὴ νιότη τῆς ωραίας περιγύρα φύσης. Ἄλλοῦ, ὅπως στὰ τριστιχὰ τοῦ «Excelsior» προχωρεῖ μὲ ρυθμὸ ἀποφασιστικό, μὲ στέρεο βῆμα γιομάτος ἀπὸ θέληση ἐνεργητικὴ καὶ ἥρωϊκοῦς πόθους.

Ἡ ἀπόχρωση χαρακτηρίζει τὸ λιτὸ γραφικὸ ὕφος τοῦ Μαβίλη. Ἡ λέξη του, βελμένη μὲ προσοχή, εἶναι γραφικὴ καὶ ποιητικὴ. Ὁ ποιητὴς δὲν κινηγάει τὴ δυνατὴ ἐντύπωση μὲ τὴν ἔντονη λέξη, τὴ μεταφορὰ, τὴν ἔκφραση τὴν περιεργή. Δὲ βάζει χρώμα πολὺ καὶ λάμψη. Τὴ λέξη, ποὺ τὴ διαλέγει πάντοτε προσεχτικά, τὴ ζυγίζει κυρίως νὰ εἶναι ἰσόρροπη μὲ ἕτι θέλει νὰ ἐκφράσει, καὶ νὰ δίνει τὸν τόνο του. Τὸ ὕφος αὐτὸ γυρεύει πρὸ πάντων τὴν ἀπόχρωση, στὴν ποιητικὴ κυριολεξία καὶ στὸ χαρακτηριστικὸ μεταχειρίσισμα τοῦ ἐπιθέτου. Πολλὲς φορές ἡ λέξη ἢ κοινὴ δίνει τὸν ἰδιαιτέρου τόνο· ὁ ποιητὴς τὴ βάζει τότε καὶ τὴν ὁμορφαίνει. Δὲν εἶναι ὁ ποιητὴς, ὅπως λέει ὁ Baudelaire, σὰν καὶ τὸν ἥλιο, ποὺ ἐξευγενίζει ὅπου μπεῖ τὴ μοῖρα τῶν πραγμάτων; Ἐξ ἄλλου ἀγαπᾷ τὴ λέξη τὴ γραφικὴ, καὶ δίνει στίς εἰκόνας του μιὰ ἐξαιρετικὴ ἐνέργεια καὶ ζωὴ, ὅπως στὸς στίχους αὐτοῦ ἀπὸ τὸ «Excelsior»:

Κι ἀνηφοροῦν οἱ βλάμηδες λεβέντες
στ' ἀέλειωτο φαράγγι, ὄλο χαλίκι,
μουσοκοῖνι μὲ γέλοια καὶ κουβέντες.

Κ' ἡ ποιητικὴ αὐτὴ εἰκόνα ἀπὸ τὴν Ἑλιά :

Στὴν κουφάλα σου φώλιασε μελίσι,
γέρικη ἐλιά, ποὺ γέρνει μὲ τὴ λίγη
πρασινάδα ποὺ ἀκόμα σὲ τυλίγει
σὰ νᾶθελε νὰ σὲ νεκροστολίσει.

Τὴν ποίηση τοῦ Μαβίλη τὴ διακρίνει αἰσθηματικὸ. Μέσα στὸ ποιητικὸ ὄνειρό του σταλάζει τὸ δάκρυ καὶ περνάει ὁ θάνατος. Τὸ δάκρυ αὐτὸ εἶναι ἐξαιρέτικο. Ἄ δὲν μπορεῖς παρὰ νὰ κλαῖς τὸ δεῖλι.... Ὁ ποιητὴς δὲν κλαίει ἀτομικά του πάθη. Δὲν εἶναι «τὸ ἀθέλητο δάκρυ τῆς πλήξης» ποὺ διακρίνει στὸ μάτι τοῦ ἀναγνώστη του ὁ Baudelaire, ἢ τὸ νευρικὸ δάκρυ τοῦ Musset, «τὸ μόνο καλὸ ποὺ γινώρισε στὸν κόσμου». Εἶναι τὸ καθολικὸ δάκρυ τοῦ κόσμου, ἡ μελαγχολικὴ θεωρία τῆς ζωῆς. Ὁ πόνος τῆς ζωῆς. Τῆς ζωῆς ποὺ ἔχει μάγια, ποὺ εἶναι ὁμορφὴ, μὰ ποὺ βγαίνει ἄδωρο ὄθωρο, καὶ ποὺ ἀφίνει φεύγοντας, ὅπως ἡ πεταλούδα τὸ χνούδι, τὴν πίκρα.

Ἡ ἄγρια θεωρία τοῦ θανάτου ἔρχεται μέσα στὸν νεῖρο τοῦ ποιητῆ μὲ τὴν παρηγοριὰ τοῦ φίλου. Ἡ αἰώνια γαλήνη. Σὰ φίλο θὰ τὸν ἀντίκρουσε καὶ τώρα ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητῆ. Καὶ τώρα ἐκεῖ κάτω.... Ὁ

ποιητὴς καὶ ὁ φίλος μὰς ἀφίνει τὴ λύπη τοῦ χωρισμοῦ.

Ἄς τὸν φέρουν στὴν ἀνάπαυσή του Ἄγγέλων
πτέρυγες καὶ ὕμνοι.

Σ. ΛΙΜΠΕΡΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΜΟΣΑΪΚΑ

ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Α. ΜΑΒΙΛΗ

Τὰ μάτια Σου εἶδα τὰ μεγάλα
Σὰν τῆς Σιωπῆς, καὶ πῶς πολὺ
Γλυκὰ ἀπὸ Γυρισμοῦ φίλι
Καὶ ἀπ' τῆς Μανούλας μας τὸ γάλα.

Κάτι πῶς ἀπόκοσμο, μὲς στ' ἄλλα
Τῆς Γῆς, νὰ βλέπουν, ποὺ σφαιλεῖ
Καὶ ἡ πῶς μικρὴ δροσοῦλας στάλι
Μὰ ποὺ καὶ ὁ Αἰθέρας μόλις κλεῖ.

Τὸ ἀσύλληπτο τὸ Κάτι ἐκεῖνο
Θωρῶ στὸ βλέμμα Σου, πῶς ἀγνὸ
Καὶ ἀπὸ τὸν πάλλευκο τὸν κρινὸ

Καὶ ἀπ' τὴν Παρθένο πῶς σεμνόν...
Νεραΐδινη ἢ ὄρη Σου ἀγαμάτων
Μὲ βάθρα τους, ἀφροὺς κυμάτων...

Σπέτσος 1912 13 14 ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΥΧΤΕΣ

ΣΤΟ Α. ΜΑΒΙΛΗ

Τῆς δάφνης, ποὺ σοῦ στολίξε τὸ μέτωπο, Τεχνίτη,
εἶχε κοπῆ ἀπ' τὸν Παρνασσὸ τὸ τρυφερὸ κλαδί
μὰ σοῦ καὶ δάφνη ἐγύρευες, ποὺ βλάσταινε στὴν Κρήτη
καὶ τὴρα δάφνη ἐγύρευες στὴ σκλαβωμένη γῆ.

Μὰ ἐκεῖ στὴ γῆ τῶν δεκαεπτὰ μὲ τὴν Κερά Φροσύνη
δραματίστης τίς ἀγνὲς νυφοῦλες τῶν νερῶν
τῆς Λίμνης καὶ σοῦ πόθησεν ἐκεῖ ἡ ψυχὴ νὰ μείνη
σιμὰ στοὺς θρύλους ἐνδοξῶν καὶ παλαιῶν καιρῶν

ΑΡΓΥΡΗΣ Ν. ΚΟΡΑΚΑΣ

— Ἀπὸ τὸ ἄλλο φύλλο, πρῶτο τῆς καινούριας χρονιάς
ἂν ὁ τόπος μᾶς παίρνει, θ' ἀρχινήσουμε τὸν «Ἀρχισυν-
τάχτη» τοῦ Ταγιόπουλου, ποὺ παραστάθηκε τὸ περασμένο
καλοκαίρι στὸ θέατρο Μαρίας Κοτοπούλη.

Η ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑ (*)

«Σου μίλησε πῶς ἐδῶ δὲν εἶνε ἡ ὄρα γιὰ κου-
ξέντες· ὄλ' αὐτὰ ποῦ λέε εἶνε ἄγια καὶ καλὰ μὰ
δὲν εἶνε γιὰ ἐδῶ νοικοκυρά μου. Κόπιασε στὸ καλὸ
καὶ τὰ ματαλέμε».

Μὰ ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη δὲν ἐσάλενε· «Στὸ φερρ»
τοῦ ξανᾶπε.

«Τὰ ὀβολὰ σου δὲν τὰ θέλουμε» εἶπε ὁ μπάρ-
μπας· «ἄς τὰδινες τότες· βᾶσταξέ τα ἡ ἴδια ποῦ σοῦ
χρειάζονται· καὶ βᾶσταξε καὶ τὴ θυγατέρα σου· ἐ-
δρήκαμε ἀλλοῦ καλλίτερον. Τὸ σπῖτι ἄς πάει στὸ
διάλο κάνουμε ἄλλο!»

«Ναι» εἶπε ὁ Ἀντρέας· «τί νὰ πρωτοκάμω μὲ
τὰ ἐξακόσια, δὲ βλέπεις τὰ κατάντια μου».

«Δὲν ἔχω ἄλλα» τοῦ ἀποκρίθηκε μὲ μουγγή
φωνὴ γρικώντας νὰ βράξει τὸ αἶμα στὴν καρδιά της.

«Δὲν τὴν παίρνω! Ἐδρήκα ἄλλοῦ τὰ τρεῖςπλα!»

«Ὡ ἂν μ' εἶχε θελήσει ἐμένα», εἶπε ὁ Ἀντώ-
νης, ποῦ ἦταν ὁ ἄλλος βασιτάξος, «ἐγὼ αὐτὴν ἤ-
θελα ὄχι τὰ χρήματά της. Μὰ ποῦ νὰ τολμήσω νὰ
τοῦς τὴν πῶ!»

Τώρα ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη ἔτρεμε, τὰ μάτια της
ἐλαμπύρισαν, τὸ μαντήλι τοῦ κεφαλοῦ της ἐγλύ-
στησε στὶς πλάτες. «Οἱ ἄτιμοι!» ἐσυλλογίστηκε «θέ-
λουνε νὰ μᾶς γδάρουν, ἀλλοίως τὴν παρατάει γιὰ
νὰ πάρει τὰ περισσότερα! Οἱ ἄτιμοι!» Καὶ κατὶ τῶ-
ρα τὴν ἐσπρωχνε νὰ ριχτεῖ ἀπάνου τους· νὰ τοῦς
βγάλει τὰ μάτια μὲ τὸ δάχτυλο νὰ τοῦς ξεσκίσει
μὲ τὰ νύχια καὶ μὲ τὸ στόμα, κ' ἐπ'θυμοῦσε τώρα
νάχει χέρια διπλά, δύο στόματα, νᾶνε αὐτὴ ἡ ἴδια
δύο ἀνθρώποι, γιὰ νὰ τοῦς ἀδράξει καὶ τοῦς δύο τὴν
ἴδια στιγμή καὶ νὰ τοῦς κκοποιήσει, ὅπως τοῦς ἔ-
πρεπε. Τὸ δολερὸ τὸ μπάριμπα καὶ τὸν ἄτιμο ἄν-
θρωπο ποῦ τῆς εἶχε καταστρέψει τὴ θυγατέρα.

«Μοῦ τὴ στέρνεις» τοῦπε βραχνὰ «νὰ γεννήσει
σπῖτι μου!»

«Δὲν τὴ θέλουμε! Ἔσωσε» τὴν ἀντίσκοψε ὁ
μπάρμπας.

«Ἄδικο, ἄδικο» εἶπαν κάποιοι ποῦ τώρα ἀκο-
λουθοῦσαν περιέργοι τὴ συνομιλία.

«Νὰ γεννήσει σπῖτι μου τοσοῦ μούλους σου!»
τοῦ φώναξε ἡ γυναίκα παίρνοντας θάρρος ἀπὸ τὴν
προστασία τοῦ κόσμου ποῦ ὀλοένα περισσότερος τοῦς
τρογύριζε. «Ἔτσι τῶκαμε κι' ὁ φόφος ὁ πατέρας
σου. Γι' αὐτὸ ἐπήγατε καὶ καλὰ».

Ὁ Ἀντρέας ἐθύμωσε καὶ ἠθέλησε νὰ τὴν σπρώ-
ξει: «Κόπιασε στὸ γέρον τὸ διάλο» τῆς εἶπε.

«Τί ἔχει αὐτὴ ἡ λάμια;» ἐρώτησε ἰταλικά τὸ

σύντροφός του ὁ ἄρχοντας ποῦ σταματημένος ἀπὸ
μακρὰ ἐκοίταξε.

«Μὰ δὲν ξέρω» ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος σὰ νὰ τοῦ-
λεγε «ἀφισέ με γ' ἀκούσω».

«Δῶσε τόπο τὸ ὄρηγης» εἶπε ὁ μπάριμπα· «ἄμε
νὰ φύγεις κι' ἀφισέ με νὰ κίμω ἐγὼ, μισρέ· γιὰ
νὰ γλυτώσομε σήμερα».

Ὁ Ἀντρέας ἦταν ἔτοιμος ν' ἀκολουθήσει τὴν
ὀρμήνεια του, μὰ πειστωμένος καθὼς ἦταν ἠθέλησε
ἀκόμη νὰ τὴν πειράξει: «Ὅυτε ὄλο τὸ βίος τῶν
Κορρώνε νὰ τὴν δώκεις δὲν τὴν παίρνω».

Καὶ ἡ γυναίκα τώρα ἐκατάλαβε πῶς ἀληθινὰ
τῆς ἔφευγε· κ' ἐσυλλογίστηκε πῶς ἡ θυγατέρα της
ἦτανε χαμένη, καὶ πῶς ἀπόμνισκε στὴ ντροπὴ τὸ
σπῖτι της. Οἱ δοκιμασίες, ὁ ξεπεσοῦς εἶχαν σκληρῶ-
νει τὴν καρδιά τοῦ Ἀντρέα, τὸν εἶχαν σπρώξει στὴν
ἀτιμία, καὶ τὸδλεπε, τὸχε ἀποφασίσει τώρα γιὰ νὰ
διορθῶσει τὴ θέση του νὰ πάρει τὴν ἄλλη τὴν
πλούσια καὶ νὰ παρατήσει γιὰ πάντα τὴ Ρήνη. Ἐ-
πρεπε νὰ τὸν ἀφήσει ἀτιμώρητος νὰ φύγει ἀπὸ
μπρός της. Τὰ μάτια τῆς μάννας ἀστράψαν. Ἐβρί-
χτηκε πρὸς τὸν Ἀντρέα καὶ τὸν ἀδράξε ἀπὸ τὸν
ὄμο καὶ τὸν ἐκρατοῦσε δυνατὰ, σφίγγοντας ὅσο ἐμ-
πόρειε τὸ χέρι της. «Ἐλα στὸ νοῦ σου» τοῦπε ἀ-
πελπισμένα «ὡς στὸ ὕστερο θὰ ἐπιμείνεις στὴν ἀτι-
μία. Δὲ μπορῶ νὰ σοῦ δώκω περισσότερα».

Ὁ Ἀντρέας τὴν ἐσκοῦντησε πασιζόντας· νὰ ἐ-
λευθερωθεῖ· κ' ἐκείνη τότες ἐκατάλαβε ποῦ ἡ δύνα-
μή της εἶχε μεγαλώσει, ἡ καρδιά της τῆς ἔλεγε
πῶς ἐμποροῦσε νὰ τὰ βάλει καὶ μὲ δέκα σὺν τὸν
Ἀντρέα, κι' ἄς ἦταν ἄντρες καὶ δυνατοὶ· κι' αὐτὴ
γυναίκα. Ἐκοίταξε ὀλόγυρά της τὸν κόσμο, κ' ἐκα-
τάλαβε πῶς ὄλοι τὴ θεωροῦσαν μὲ συμπάθεια, καὶ
καθὼς ἐκοίταξε γύρω της τὸ βλέμμα της ἔπεσε ἀ-
πάνου σ' ἕνα μικρὸ μαχαίρι ποῦ τῶχαν ἐκεῖ οἱ ψα-
ράδες γιὰ νὰ ξελεπίζουν τὰ ἀγκυθερὰ τὰ ψάρια. Κ'
ἐνῶ ὁ Ἀντρέας ποῦ ὄλο ἐτιναζόνταν γιὰ νὰ τῆς φύ-
γει, τῆς ξανάλεγε θυμωμένος τώρα κ' ἐκείνης:
«Σοῦπα ποῦ δὲν τὴν παίρνω· τί ἄλλο θέλεις;» ἡ
γυναίκα χωρὶς νὰ ξέρει καθαυτὸ τί κάνει ἀδράξε ξά-
φνου τὸ μαχαίρι πάνουθε ἀπὸ τὶς ὀγρές τὶς πλάκες
καὶ κλειώντας τὰ μάτια της γιὰ νὰ μὴ βλέπει τὸ
ἐγκλημα τοῦ κατάφερε μίαν μαχαίριὰ ποῦ τὸν ἐπί-
τυχε στὸ μπράτσο. Ὁ κόσμος ἐμπήκε στὴ μέση καὶ
τοῦς ξεχώρησαν. Αἶμα ἔτρεξε ἀπ' τὴν πληγὴ. Ἡ
κυρὰ Ἐπιστήμη ἐκοίταξε περίτρομη σὺν κούτῃ τὸ
ματωμένο λεπίδι καὶ μὲ φρίκη τὸ πέταξε κατὰ γῆς.
Ὁ θυμὸς της εἶχε πέσει ὀλομεμιάς, καὶ στὴν καρδιά
της εὐκιάτουν νᾶνε ἀλαφρὰ ἡ πληγὴ ποῦ τοῦχε
κάμει, κ' εὐχαριστήθηκε διὰν ἄκουσε νὰ λέν οἱ ἄν-
θρώποι ποῦχαν περιτρογυρίσει τὸν Ἀντρέα καὶ ποῦ
τοῦ ἐκοίταζαν τὸ μπράτσο: «Δὲν εἶνε τίποτα· τὸ
μαχαίρι δὲν ἐμπήκε βαθειά». Ἦταν κίτρινη ἀπὸ τὴ
σύγχυσή της. Δύο ἀστυνομικοὶ τῆς εἶχαν πιάσει τὰ
χέρια. «Καλὰ τοῦκαμε» ἐφώναξε ὁ κόσμος.

«Τρομερὸ πρᾶμα!» ἐφώναξε ὁ ἄρχοντας ἰταλι-
κὰ στὸν ὕπασπιστή του.

«Πῶς ἐκατατανθήκαμε ἀφέντη» τοῦ ἀποκρίθη-
κε ἰταλικά πάλι ὁ πλούσιος ποῦ ἀγόραζε τὰ φτηνό-

(*) Κοίταξε ἀριθ. 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494,
καὶ 495.

τερα ψάρια και πούχε βρεθεί σιμά του κ' εδιαζόνταν τώρα να φύγει γιατί εφοδότουν, «αχ καιύμένη Άγγλία!»

«Τότες δέν είχαμε τέτοια πανηγύρια» ειπε ελληνικά ο ακόλουθος του αρχόντου.

Τώρα ή δυστυχισμένη ή νοικοκυρά εδάκρυζε. Άναμετριότουν με θλίψη τὰ αποτελέσματα: 'Η κοπέλλα της παρατηρημένη για πάντα· αὐτή ή ίδια στή φυλακή για μήνες, ίσως για χρόνια· τὸ σπίτι της έρημο, τὰ παιδιά της σάν ορφανά στὰ χέρια του αδύνατου τάντρός της· κ' οί κοπέλλες της μάλιστα τὰ δύο θεριά που άξαιναν μέρα με τήν ήμέρα, και πρώτα πρώτα ή δεύτερη που ήταν μεγάλη αρκετά και που μπορούσε να κάμει τὰ ίδια.

Οί αστυνομικοί τήν ετραβοῦσαν ως τόσο για να τήν πάρουν. Κ' ή δυστυχισμένη εκοίταξε μία στιγμή τὸν Άντρέα που εχαιρότουν τώρα τὸ γλυτωμό του και τούπε παρακαλεστικά. «Μή μου χάσεις τὸ σπίτι μου. Πάρ' τὸ κλειδί του κομοῦ και σύρε να σου τὰ δώσει δλα δσα έχω ο άντρας· στήν τράπεζα εινε βαλμένα σ' όνομά του. Όλα δλα· μόνο διαφέντεφέ με σὸ δικαστήριο. Άνάθεμά τα τὰ τάλλαρα!»

«Έτσι ναι» ειπε ο μπάρμπας μ' ένα χαμόγελο, «τοῦλάχιστο τή μαχαιριά τήν πλερώνει».

«Δέν έχω τίποτα» ειπε ο λαδωμένος και τὰ μάτια του άστραψαν.

«Δέ θάμει άλλο φτωχός. Άφήστε με. Θά πάω να τήνε στεφανώσω».

Κ' ένας ψαρῶς που εστεκότουν πίσω από τὰ ψάρια του, ένας γέρος δυνατός μεγάλος και κόκκινος, ο μοναχός που εφορούσε ακόμα άσπρη βράκα και φέσι, εφώναξε με περηφάνεια:

«Μωρέ χαλάλι σας, μωρές Μαουκιώτες· κάθε μέρα και παλληκαριές εδῶ κάτω σὸ Μαρκά. Τση προάλλες ο ένας εσκοτώσε τὸ κριτή, μωρέ πασαληφιά! κ' ή Τρινκούλαινα εσήμερα τδειξε!»

«Cosa ha dito» (Τί ειπε) ερώτησε ο άρχοντας τὸν ύπασιπότη του.

«Ha parlà della onfegada del giudice».

'Η πληγή του Άντρέα ήτανε τιποτένια. Άφου του τήν επλυναν και του τήν εδεσαν σ' ένα φαρμακείο εξεκίνησε τώρα για τὸ προάστειο. Επήγαινε να ξαναβρεί τή Ρήνη, να πάρει τὰ χρήματα, να πλερώσει τὰ χρέη του, και ειχε σκοπὸ να ετοιμάσει τή χαρά του για τήν άλλη Κυριακή. Ελευτερωμένος από τή φτώχεια, ξανάβρισκε τώρα τὸν εαυτό του, εγενότουν πάλι άνθρωπος καλός, και εξυπνοῦσε ξανά ή αγάπη στήν καρδιά του.

Στὸ δρόμο τὸν εσυγχειρόταν δλοι για τὸ γλύτωμα και σὸ προάστειο, που άμέσως ειχαν κοινολογηθει τὰ πάντα, τὸν επεριτρυγύριζε ο κόσμος, κι' ηθελε ν' ακούσει από τὸ στόμα του οτι ειχε συνέβη.

Εὐχαριστιόνταν δλοι για τήν εβγαση, και τὸ εὐκίωνταν εὐτυχία.

Επήγε σὸ σπίτι του· και μη βρίσκοντας εκεί τή Ρήνη, επήγε χωρὶς να χάσει στιγμή σὸ σπίτι της πεθερῶς του.

Εκει εκλαιγαν δλοι, ή Ρήνη, οί δύο αδερφάδες της και τὸ αγόρι.

Τήν εσίμωσε για να τή φιλήσει.

Εκεινη τὸν εκοίταξε με παράπονο, οα να τὸν ονειδιζε για δλο τὸ φέρισμό του, μα δέν αντιστάθηκε σὸ ἀγκάλιασμα. Θάβρισκε σὸ τέλος κάποια γενναιότητα στήν καρδιά του;

Της ειπε χαρούμενος, οα ναχε λησμονήσει στή στιγμή οτι ειχε κάμει τόσες ήμέρες: «Τήν Κυριακή στεφανονόμαστε!»

Αὐτή του χαμογέλασε.

«Και πάει ή φτώχεια» ξακολούθησε «τής αφήκαμε γειά· ή μάννα σου εθύμωσε, μ' εδάρησε, μα δέν πειράζει. Τὰ δίνει δλα δσα έχει, δε θα πάρω παρὰ τὰ χίλια που χρειάζονται».

Εκεινη εκοίταξε πονεμένη τὰ αδέρφια της, εκάτέδασε τὸ βλέφαρο και δέν του αποκρίθηκε.

«Γιατί δε χείρεσαι;» τήν ερώτησε.

Κι' αὐτήν τή στιγμή εμπήκε σὸ σπίτι ο γέροντας ο Τρίγκουλος. Ετρεμε δλος, άχνός, λιγνός, φοβισμένος, με μάτια που τὸ κρασί απε τόσα χρόνια του τάχε θολώσει. Μα τώρα ήταν ξενέρωτος κ' εδάκρυζε. Ειχε ακούσει τὰ τελευταία τὰ λόγια του Άντρέα κι' εγκάλιασε μ' αγάπη τή θυγατέρα του. Κ' εκεί δέν εμπορέσε πλια να βαστάξει. Ένα αναφυλλητὸ βρῦ βρῦ του ετίναξε τὰ στήθη κ' εμούγγρισε για να μη ξεφωνήσει τὸ κλάμα.

Κι' ο Αντρέας στενοχωρημένος εκοίταξε τὰ δύο πλάσματα, που αγαπιώνταν, που ύπόφερναν εξ αιτίας του και που τώρα δέν εμιλοῦσαν.

Τέλος ο πατέρας της ειπε, σφίγγοντας τήν στήν αγκαλιά του:

«Σ' εδυστύχησε!» Δέν ειπε ποιός. Ο νοῦς του ήταν ίσως για τή γυναίκα του, μα ο Άντρέας ενόμισε πῶς τὰ λόγια τὸν εχτυποῦσαν εκεινον κ' ειπε: «Εφταιξα μα τώρα εδιορθωθήκανε δλα. Τήν Κυριακή βάζω στεφάνι. Εδῶ τὰ κλειδιά του κομοῦ, ειπε να μου τὰ δώσεις τὰ χίλια».

«Και ξαναγοράζεις» τούπε ή Ρήνη πιερά «και τήν αγάπη; Ω τί εκामες». Κ' εδάλθηκε να κλαίει.

«Τήν αγάπη» ερώτησε άχνίζοντας· «και δέν τήν έχω;»

«Όχι» του αποκρίθηκε «οχι, για λίγα χρήματα ησουνε ετοιμος να με πουλήσεις και χωρὶς αὐτὰ δε μ' επαιρνες· πάει τώρα ή αγάπη. Επέταξε τὸ πουλί!»

«Θά ξανάρθει» της εαπολογήθηκε λυπημένος, «σὴ ζεστή τή φωλιά του. Η ζωή μας θάνε παράδεισος!»

«Όχι» τούπε «επειτα απ' οτι εκαμες οχι! κι' ο αγαπούσα δε θα ερχόμουνα μαζή σου. Είμαι δουλεύτρα, ποίονε έχω ανάγκη;» Και οε μία στιγμή επρόσθεσε «γιατί ν' αδικηθοῦν τὰ αδέρφια μου;»

«Σ' ἔδυστίγχεψε» εἶπε πάλι πικρὰ ὁ πατέρας, ποῦ τώρα ἦταν ξενέρωτος. «Γιατί νὰ μὴν τὰ δώσει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἕως τῆς τέτα. Ἀνάθεμά τα τὰ τάλλαρα!»

«Πᾶμε» εἶπε ὁ Ἀντρέας.

«Ὅχι» τὴν ἔπαιξε ἀπόφραση, ἐξὼ εἶνε ὁ χωρισμὸς μας· θὰ πάω σὲ ξένα μέρη, σὲ ξένον κόσμον, σ' ἄλλους τόπους, θὰ δουλέψω γιὰ μὲ καὶ γιὰ νὰ κουνάρῃσω τὸ παιδί ποῦ θὰ γεννηθεῖ. Θὰ μοῦ δώσει ἡ μάνα γράμματα γιὰ νὰ ἔρω ἄλλου ἔργασια· θὰ τὰ πάρει ἀπὸ τῆς κυράδες τῆς. Ὅχι, δὲν ἔρχομαι. Εἶμαι δουλεύτρα, παίονε ἔχω ἀνάγκη». Κ' ἔπειτα ἀπὸ μίαν στιγμὴν σὰ ν' ἀπαντοῦσε σὲ κάπια τῆς σκέψη ἐξαναφώνησε: «Δὲν ἔρχομαι, δὲν ἔρχομαι!»

Ὁ Ἀντρέας τὴν ἐκοίταξε ζιπαστικά κ' ἐκατάλαβε πὼς ἔλα τὰ λόγια θάταν χαμένα.

«Ἀνάθεμά τα τὰ τάλλαρα!» ἐφώνησε πάλι ἀπελπισμένος. «Πάει ἡ εὐτυχία μου!» Κ' ἐβγήκε στὸ δρόμο.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

— Στὴν «Πολιτεία καὶ Μοναξία» τοῦ Παλαμά βρισκται καὶ ἡ μακρόστιχη σειρά «Στὴ χώρα ποῦ ἀρματώθηκε» καθὼς γράψαμε στὸν ἀριθ. 495, δημοσιεύοντας καὶ τρία ποιήματα ἀπ' αὐτὴ τὴν σειρά.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΙΔΑ — «Ὅσοι ζωντανοὶ» δρ. 2 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ (Judas Errant) «Ἀγκάθεια καὶ τριβόλος» δρ. 1 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, φρ. 125).

OSCAR WILDE — «DE PROFUNDIS» μετάφρ. Ἀλεξ. Μαρπουτζόγλου δρ. 2 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

VERNON LEE — «Ἡ Ἀρειάδνη στὴ Μάντουσα», δρᾶμα σὲ πέντε πράξεις (μετάφραση Στέφ. Πάργα) δρ. 1 (γιὰ τὸ ἐξωτερ. φρ. 1,25).

ΑΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ «Ἡ μουσικὴ θεῶν τῶν αἰώνων»

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΤΙΜΩΡΙΑ

Πουλιέται στὰ γραφεῖα μας τέσσαρις δραχμὲς (στὸ ἐξωτερικὸ στέλνεται μὲ δρ. 4,50 «ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΤΙΜΩΡΙΑ» τοῦ Δοστογιέφσκη, μεταφρασμένο ὑπὲρτοχα στὴ δημοτικὴ ἀπὸ τὸν κ. Στέλιο Χαριτάκη. Τὸ βιβλίον εἶναι σὲ δὺο τόμους σελ. 763 κ' ἔχει τυπωθεῖ στὰ Χανιά.

Ο ΑΘΗΝΑΓΓΕΛΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

«ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ» 14 12 912 σελ. 2, στήλ. 1). Τὸ σημερινὸ φύλλον τοῦ «Νουμά» εἶναι ἀφιερωμένο ὀλοκλήρον εἰς τὴν μνήμην τοῦ ποιητοῦ Λαυρεντίου Μαβίλη. Περιέχει σχεδὸν ὅλα τὰ γνωστὰ συνέτα τοῦ Κερκυραίου αἰδιοῦ, ἄρθρα περὶ τοῦ ἔργου του, εἰκόνας του κτλ.

Φιλολογικὸν μνημόσυον ἀληθινὸν εἰς τὸν ἐκλείψιμνον διδάσκαλον.

«ΑΘΗΝΑΙ» 14. 12. 912. σελ. 1. Ἀπὸ ἄρθρον διήγηλο τοῦ κ. Γ. Τσοκόπουλου μὲ τὸν τίτλον «Ὀλόκληρος ὁ ποιητὴς» «Εὐτυχῶς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔχομεν πλέον ἐμπρὸς μας ὀλοκλήρον, συγκεντρωμένον, τακτοποιημένον τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ. Διότι εἰκοσι ποιήματα τοῦ δυσκόλου καὶ ἀγροῦ καὶ ἀριστοκρατικοῦ αὐτοῦ τραγουδιστοῦ, ἂν δὲν εἶναι ἐντελῶς ὀλοκλήρον τὸ ἔργον του, πάντως ὅμως εἶναι τὸ μεγαλειότερον του μέρος.

Ἀὐτὴν δὲ τὴν ὑπηρεσίαν πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα δὲν τὴν ὀφείλομεν εἰς κανένα ἀπὸ τὰ ἀεροδρομοῦντα καὶ ἀερολογούντα περιοδικὰ μας. Τὴν ὀφείλομεν εἰς μίαν ἐφημερίδα ἣ ὅποια συχνὰ ἐκτυπηθῆ ἀγρίως. Εἰς τὸν «Νουμᾶν». Μὲ θυσίας καὶ μὲ κόπους καὶ μὲ ἐνσργείας κατώρθωσεν ἡ ἐφημερίς αὐτὴ νὰ συγκεντρώσῃ τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ καὶ νὰ μᾶς τὸ περαιώσῃ τὸσον γλήγορα μάλιστα. Καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν ἀμειλικτοὶ ἔχθροὶ τοῦ περιοδικοῦ τὸ ὅποιον ἐχρησίμευσε διὰ τὰ διοχετευθῆν εἰς τὸ κοινὸν τὸ ἄνωφελὴ πράγματα — διὰ νὰ ἐξυπηρετηθῆ μίᾳ ἀνωφελῆς σχολῆ — καὶ αὐτοὶ θὰ ὀμολογήσῃ ὑν τώρα τὴν εὐγνωμοσύνην των πρὸς τὸ φύλλον, τὸ ὅποιον καλλίτερα ἀπὸ σχολὰς καὶ ἀπὸ ὀμίλους καὶ ἀπὸ κομιτᾶτα, κατώρθωσεν νὰ κίμῃ αὐτὸ τὸ ὄρατο μνημόσυον εἰς τὸν ποιητὴν.....»

«ΠΑΤΡΙΣ» (15. 12. 912. Σελ. 2. «Τὸ τελευταῖον φύλλον τοῦ «Νουμά» εἶναι ἀληθινὰ πολύτιμον. Ἀφιερώνεται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τὴν πρώτην ἕως τὴν τελευταίαν σελίδα εἰς τὴν μνήμην τοῦ ποιητοῦ Μαβίλη, τοῦ ἠρωικοῦ νεκροῦ τῶν Ἠλειωτικῶν μαχῶν. Ὁ ποιητὴς Παλαμᾶς δημοσιεύει μακρὸν ἄρθρον διὰ τὸν ἥρωα συνάδελφόν του, εἰς τὸ αὐτὸ δὲ φύλλον δημοσιεύονται ὅλα τὰ ἀνέδοτα τοῦ Μαβίλη καὶ πολλὰ ἄλλα ποιήματα καὶ μεταφράσεις τοῦ ἰδιοῦ, δημοσιεύονται πρὸ χρόνων ὑπὸ ψευδώνυμον. Μεταξὺ τῶν ἄλλων σχετικῶν μὲ τὸν Μαβίλην, ὁ κ. Ταγκόπουλος δημοσιεύει τὴν τελευταίαν συνάντησίν του μετ' αὐτοῦ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του διὰ τὸν πόλεμον. Ἀπὸ τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἀποσπᾶμεν τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικόν:

«... — Ἐγὼ στὸν πόλεμον πάω, μπορεῖ καὶ νὰ μὴ ξαναγυρίσω....»

Κι' αὐτὸ χαμογελῶντας μοῦ εἶπε :

— Δὲν βαρεῖσαι, τοῦ ἀποκριθῆκα. Καὶ θὰ ξαναγυρίσῃς καὶ θὰν τὰ ξαναποῦμε... Καλὴ ἀντάμωση.

— Στὰ 97 δὺο φορές πληγῶθηκα : Μία στὴν Κρήτη καὶ μία στὴν Ἠπειρο. Αἶ, τρεῖς καὶ ζαβολιά τώρα...

Καὶ μωσφιξε τὸ χέρι, ἀλλοίμονο, γιὰ στερνὴ φορὰ. Γιὰ ὅρα πολλὴ συλλογιζόμενα τὰ λόγια του καὶ στὸ μυα.

λό μου είχε σφηνωθεί τούτη ή σκέψη : 'Ο Μαβίλης δέν τή φόρεσε τή στολή του Γαριβαλδινού γιά νά παύξη. 'Οτι άγγίζει ό ύπέροχος αυτός άνθρωπος, τ' άγιάζει. Θα τήν άγιάση λοιπόν τή στολή του Γαριβαλδινού με κάτι ώραιο. Καί γι' αυτό άμα άκουσα πώς σκοτώθηκε δέν ξαφνιάστηκα... Άές και τό περίμενα νάν τ' άκούσω... 'Ο Μαβίλης πήγε στόν πόλεμο γιά νά σκοτωθῆ».

ΣΗΜ. ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ». 'Αν και τυπώσαμε διπλά φύλλα άπό τόν περασμένο άριθμό, δέ μ' ές άπόμεινε ούτε ένα αντίτυπο, και οι φίλοι έλο και μ' άς ζητάνε φύλλα. Γι' αυτό άποφασίσαμε νά ξανατυπώσουμε τά ποιήματα του Μαβίλη, άρχινώντας άπό τό έλλο φύλλο κι άφιερώνοντας ταχτικά γι' αυτά μιá σελίδα σε κάθε φύλλο.

© ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τυπώθηκε στό χαρακτηρισκό τμήμα του καταστήματος «Μουσική» ένα τραγούδι άνωνυμο, με τόν τίτλο «Νέος 'Υμνος», και πουλιέται σ' όλα τά βιβλιοπωλεία, και πολύ, παραπολύ άρέσει. Δέν ξέρει κανείς ποιανού έργο είναι· μοναχά ό «Νουμάς» τό ξέρει και ο'σς τό λέει με χαρά και με περιφάνεια πώς ό «Νέος 'Υμνος», ποίηση και μουσική, είναι έργο του κ. Γ. Νάζου, του εργατικώτατου διευθυντή του 'Ωδείου μας και πώς τό «'Αργειε ν'άρθη κείνη ήμέρα» πουνά γραμένο στό ξώφυλλο, έχει διπλή σημασία· δηλ. ό ποιητοσυνθέτης θέλει νά πει πώς άργειε ν'άρθει κείνη ή μέρα που θά δοξαζότανε ή 'Ελλάδα και θά μ' άς έδειχνε ό κ. Νάζος τό κρυμένο ταλέντο του.

— 'Ο Μαβίλης πρι φύγει γιά τόν πόλεμο είχε άφίσει, με γράμμα του προς τήν άδερφή του, κληρονόμο τής φιλολογικής του εργασίας τόν κ. Κ. Θεοτόκη.

— Μαθαίνουμε πώς όλα τά σονέτα του Μαβίλη, τυπωμένα κι άτύπωτα, είναι πενήντα περίπου και θά εκδοθοῦνε, μαζί με άλλα φιλολογικά του έργα, σε τόμο άπό τόν κ. Κ. Θεοτόκη.

— 'Ο Μαβίλης εΐτανε 'Ισπανικής καταγωγής. 'Ο παπός του, Λορέντζος Μαβίλης κι αυτός, χρημάτισε διπλωματικός ύπάλληλος τής 'Ισπανίας στην Πόλη κι ό πατέρας του εΐτανε δικαστής στα 'Εφτάησα.

— "Ενας κύριος που ύπογράφεται φαρδιά πλατιά με τόννομά του και με τούς τίτλους του «ύπολοχαγός τών Γαριβαλδινών», ρεξίλεψε σ' ένα περασμένο φύλλο τής «'Εστίας» τό Μαβίλη, γράφοντας πώς άμα διατάχτηκε νά προχωρήσει κατά του έχτρου, τράβηξε κρατώντας στόνα χέρι τό σπαθί του και στάλλο τό περιστροφό του και κάθε λίγο και λιγάκι άφινε καταγής τό περιστροφό γιά νά χαιρετήσσει στρατιωτικώς τās διερχομένας άνωθεν τής κεφαλής του Τουρκικής όβίδας». 'Ο κ. 'Υπολοχαγός τών Γαριβαλδινών δέν ξέρει πώς πρέπει νά σέβεται κανείς τούς άνωτέρους του, άκόμα κι διαν είναι νεκροί.

— 'Ο συνεργάτης μας ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ μ' άς έστειλε ένα σημαντικό πολιτικό άρθρο με τόν τίτλο «'Ανάλογα με τίς θυσίες», που τάψισαμε γιά τάλλο φύλλο, γιατί σε τούτο δέ μ' άς περίσσευε τόπος.

ΣΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ,,

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4

πουλιούνται τάκδλονθα βιβλία προς ΜΙΑ δραχμή τό

έξόν άπό οσα είναι σημειωμένα με άλλες τιμές

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «'Η Ματιά». — «'Αγκάθια και Τρ. ύδ-λοι» (δηγήματα). — ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ, «'Ο «Μέγ' 'Αλέξαν-τρος». — ΒΑΡΑΕΝΤΗ, «Δόξα και Ζωή». — ΗΑΙΑ Π. ΒΟΥ-ΤΙΕΡΙΑΗ, «'Αφνης και Χλόη» του Αόγγου. μετάφρ.), — «Τίμωνας ό Μισάνθρωπος» του Λουκιανού (μετάφρ. λ. 50). | «'Ο Προσκυνητής». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, «Τά Τραγούδια του 'Απρίλη» (δρ. 2). — Π. Σ. ΔΕΛΤΑ «Στοχασμοί περι τής άνατροφής τών παιδιών μας» (λ. 50). — «Γτά τήν Πα-τριδα — 'Η καρδιά τής Βασιλοπούλας» (δρ. 3,50), — «Πα-ραμύθι δίχως ένομα» (δρ. 3,50), — «Τόν καιρό του Βουλγαρ-κτόνου» (τόμοι 2, δρ. 4,50). — ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ «'Από τόν Κόσμο του Σαλονιού». — ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ «Φυλλάδες του Γεροδήμου». — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «'Νη-σιώτικα Τραγούδια». — Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τά Γεωργικά του Βεργίλιου» (λ. 50). — «Σακούνταλα» του Καλλιδάσα (δρ. 1). — ΙΔΑ, «Σαμοθράκη» δρ. 2). — Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, «Τά Τραγούδια του Στρατιώτη» (λ. 10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΑΕ-ΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τό Βιολί». — ΑΔΕΞ. ΜΑΡΠΟΥΤΖΟΥΓΑ, 'Υ De Profundis» του Ο. Wilde (δρ. 2). — ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ «'Αγγ. του Δεϊλινοῦ» (δρ. 2). — «Οι νεκροί τής ζωής» (δρ. 2). — «Στό 'Αλιμπουρο» (δρ. 2). — ΑΔΕΞ. ΠΑΛΑΗ, «'Ο έμπορος τής Βενετίας» (Β' έκδοση). — ΑΔΕΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟ-ΣΚΟΥ, «'Αθρόπινος Μηχανισμός». — ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, «Τά Παλιά και τά Καινούργια». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΑΕΡΗ, «'Ο Αϊας» του Σοφοκλή (μετάφρ.). — ΗΑΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ, «Πλου-τάρχου : Περι Παιδιών 'Αγωγής» (μετάφρ.). — ΓΙΑΝΝΗ ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπουμπούκια». — Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα): «Ζωντανοί και Πεθαμμένοι», — «'Ο 'Ασώτος», — «Οι 'Αλυσίδες» (δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΛΗΝΤΑ «'Από τούς θρόλους τών Αϊώνων», — «Γραμματική τής Ρωμαϊκής Γλώσσας» (Α' έκδοση) και Β' έκδοση, τόμοι 2 (δρ. 5). — Ζ. ΦΥΤΙΑΗ, (δράματα): «Τό 'Εκθετο», — «Δίχως 'Ακρο-γιάλι», — «Χτισμένο στόν 'Αρμο». — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ «Τό Γλωσσικό ζήτημα». — «Στή «Φοιτητική Συντροφιά» (λ. 50). — ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ, «Μελάχρα».

Γιά τό έξωτερικό, λ. 25 παραπάνου δ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ περασμένοι του «ΝΟΥΜΑ» (έξόν άπό τόν πρῶ-το που δέν ύπάρχει κανένα του αντίτυπο) πουλιούνται δρ. 12,50 ό ένας γιά τήν 'Ελλάδα και φρ. χρ. 12,50 γιά τό έξω-τερικό.